

PEDAGÓGIAI PROGRAM

**Badacsonytördemici Rózsakő
Óvoda**

2025.09.01.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	1
2. Bemutatkozás	2
3. Gyermekképünk	5
4. Óvodaképünk	7
5. Az óvodai nevelés feladatai	9
5.1. Az egészséges <i>életmód</i> alakítása - egészségfejlesztési program	10
5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	22
5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés	29
6. Az óvodai élet megszervezésének elvei	32
6.1. Személyi feltételek	32
6.2. Tárgyi feltételek	34
6.3. Az óvodai élet megszervezése	35
Napirend	36
Hetirend	37
A program tevékenységkerete	41
6.4. Az óvoda kapcsolatai	45
7. A program tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	50
7.1. Játék	50
7.2. Verselés, mesélés	54
7.3. Ének, zene, népi játék, tánc	58
7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	61
7.5. Mindennapos mozgás	65
7.6. A külső világ tevékeny megismerése	69
7.7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	75
7.8. Munka jellegű tevékenységek	79
9. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	81
10. Gyermekvédelem	85
A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek	85
A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló tevékenységek	86
11. A program ellenőrzése, elemzése, értékelése	86
11. Záró rendelkezések	88
Legitimáció	89

1. Bevezető

Jogszabályi háttér

- 2025. évi XXXIV. törvény a TB-kiskönyv megszüntetéséről, valamint a köznevelési, szociális, gyermekvédelmi és fogyatékosságügyi területet érintő egyes törvények módosításáról
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 18/2025. (VI. 4.) BM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosításáról
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és az köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

Egyéb szabályozók

- Badacsonytördemici Rózsakő Óvoda Alapító Okirata
- Badacsonytördemic Község Helyi Esélyegyenlőségi Program 2024-2029
- Országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés kézikönyv (kilencedik, javított kiadás)
- Önértékelési kézikönyv (nyolcadik, javított kiadás)
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez (nyolcadik, módosított változat)

Alapelveink kiindulópontja:

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul – az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával – oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

2. Bemutatkozás

Badacsonytördemic Község Képviselő-testületének 36/2009.(V.28.) határozata és a BT/37-12/2024. okiratszámú, módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt Alapító okirat alapján:

A költségvetési szerv megnevezése:	Badacsonytördemici Rózsakő Óvoda
székhelye:	8263 Badacsonytördemic, Szent István utca 3.
az ingatlan helyrajzi száma:	52/2
OM azonosítója	036929
alapításának dátuma:	2009. július 1.
irányító szervének megnevezése, székhelye:	Badacsonytördemic Község Önkormányzata Képviselő-testülete 8263 Badacsonytördemic Hősök útja 12.

fenntartójának megnevezése, székhelye:	Badacsonytördemic Község Önkormányzata Képviselő-testülete 8263 Badacsonytördemic Hősök útja 12.
jogszabályban meghatározott közfeladata:	a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 6. pontja és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ 14.a,a) alpontja szerinti óvodai ellátás, óvodai nevelés
típusa:	óvoda
alapfeladatának jogszabály szerinti megnevezése:	óvodai nevelés
főtevékenységének államháztartási szakágazati megnevezése:	óvodai nevelés
alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megnevezése:	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
	Intézményen kívüli gyermekétkeztetés
illetékessége, működési területe:	Badacsonytördemic közigazgatási területe
felvehető gyermeklétszám:	25
csoportok száma:	1 vegyes életkorú
nyitva tartása:	hétfőtől péntekig 6 ³⁰ - 16 ⁰⁰

Badacsonytördemic község a Badacsony északnyugati lábánál megbúvó, hangulatos, jellegzetes kistelepülés. A 940 lakosú település nagy része a mai napig őrzi falusi jellegét. A középkorban egytelkes nemesek lakták, később Nemestördemicnek nevezték, ezzel is jelölve lakosainak társadalmi helyzetét. A török háborúk pusztítását túlélte, 1848-ig nemesi falu maradt. A település külterületéhez tartozik Badacsonyládbihegy, amely a badacsonyi szőlőhegyből alakult gyönyörű panorámájú üdülőteleppé.

Óvodánk a település központjában helyezkedik el, de védve a forgalomtól, zajtól, ezért kellemes, biztonságos környezetben telnek a gyermekek napjai. A Pados János lelkész által Nemestördemic településnek adományozott épület és udvar a fenntartó folyamatos állagmegóvásának, karbantartásának, fejlesztésének köszönhetően megfelel napjaink kisgyermek gondozási, nevelési, oktatási elvárásainak. Az öreg épület falai közt minden terem, szoba a gyermekek kényelmét szolgálja: a csoportszobán kívül pihenőszobánk, étkezőnk és

tornatermünk is van. Szobáink jól felszereltek, játékokkal, képesség- és mozgásfejlesztő eszközökkel gazdagon ellátottak, bővítésük folyamatos. Sok időt töltünk a folyamatosan gondozott, változatos mozgásra, játékra lehetőséget adó játszókertünkben. A gyerekeknek lehetősége van futóbicikli, bicikli, roller használatára, magaságysokban az alapvető kerti munkák megismerésére, gyakorlására. A nyári melegben az árnyat adó fák mellett párapu csillapítja hőségünket. A tárgyi és infrastrukturális fejlesztéseket, eszközbeszerzéseket, az állagmegóvást és a karbantartást a fenntartó önkormányzat biztosítja.

Óvodánk egy vegyes életkorú (2,5-7 év) csoporttal működik, a felvehető gyermekek száma az Alapító okirat szerint 25 fő.

A gyerekek gondozását, nevelését, oktatását, iskolára való felkészítését két felsőfokú képesítéssel rendelkező, diplomás óvodapedagógus látja el. Munkánkat egy fő dajka és egy konyhai munkatárs is segíti.

Pedagógiai tevékenységünkben kiemelt kezeljük az **érzelmi és a közösségi nevelést, az egyéni, differenciált bánásmóddal való készség-és képességfejlesztést**, mely felöleli a **felzárkóztatást és a tehetséggondozást** is. Fontosnak tartjuk hogy a gyermekek érzelmi biztonságban, szeretetteljes környezetben töltsék mindennapjaikat, mely alapfeltétele sokoldalú, harmonikus fejlődésüknek. Nevelőmunkánk során alkalmazzuk, a pozitív pszichológia, a bátorító pedagógiai, az élménypedagógia, az értő figyelem és az erőszakmentes kommunikáció elemeit. Intézményünk 2024-ben elnyerte a Boldog Óvoda címet.

Nevelésünk középpontjában az óvodás korosztály alaptevékenysége a **játék** áll, mint a megismerés és a fejlesztés leghatékonyabb eszköze. Valljuk, hogy a gyermekek legfontosabb tevékenysége a játék, így a tanítási-tanulási folyamatot, a műveltségi tartalmak közvetítését játékba ágyazottan, játékosan, cselekvésre és élményalapú megtapasztalásra alapozzuk. A **környező világ tevékeny megismerése, matematikai tartalmak, ének, zene, népi játék, tánc, verselés, mesélés, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mozgás** minden napunkat, tevékenységünket átszövi. Nevelőmunkánk arra irányul, hogy a gyermekek aktivitással, önállósággal vegyenek részt az óvoda sokféle, változatos tevékenységében. A tevékenységek mindenkor igazodnak a gyermekek fizikai, szellemi, erkölcsi és szociális teljesítőképességéhez, érdeklődéséhez, életkori sajátosságaihoz.

Nevelőmunkánk fontos területe az **anyanyelvi, a környezeti és az egészséges életmódra nevelés**. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységünket átszövi, az óvoda teljes nyitvatartási idejében megoldandó feladat. A rászoruló gyermekek részére, a fenntartó támogatásával, helyben, az óvodában is biztosítjuk a logopédiai ellátást. Környezeti nevelésünkben megjelenik a környezetvédelem, a fenntarthatóságra törekvés, mely a gyermekek szemléletformálását, szokás és viselkedési attitűdjeinek formálást, környezettudatos magatartásának alakítását célozza.

Az **egészséges életmód** alakításának érdekében minden nap mozgunk, sokat tartózkodunk, játszunk az udvaron, naponta fogyasztunk gyümölcsöt, zöldséget, együttműködünk a település védőnőjével, fogorvosával.

Fontosnak tartjuk a **szülőkkel, családokkal való együttműködést**, a gyermekek érdekét szem előtt tartó közös munkálkodást. Az óvodába lépés időszakában támogatjuk az anyás befogadás/beszoktatást a gyermekek zökkenőmentes beilleszkedése érdekében. A szülők aktív részvételére építve rendszeresen szervezünk közös programokat.

Nevelőtestületünk célja a családi, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légkör megteremtésével a gyermek érzelmi kötődésének alakítása, a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése, a hátrányok csökkentése a családokkal együttműködve, az óvoda-iskola közötti átmenet megkönnyítése.

3. Gyermekképünk

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas

színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A gyermek és az óvoda szeretetteljes kapcsolatában, testi és lelki szükségleteinek kielégítésével, a biztonság és nyugalom megteremtésével, a 3-4 éven át tartó, az óvoda nevelés tevékenységformáiban tudatosan közvetített tartalmakkal hozzájárulunk, hogy az óvodáskor végére a gyermekek nyitott érdeklődéssel álljanak készen az iskolába lépésre, elérjék az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget, belépjenek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódnak. Minden gyermeknek esélyt biztosítunk, hogy alakuljon, fejlődjön egészséges énképe, önbizalma, pozitív viselkedéskultúrája, társas kapcsolatai, toleranciája, elfogadása, kudarctűrő képessége, kitartása és újrakezdő képessége, önállósága. A pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli szeretetkapcsolatokban a gyermek hibázhat, lehetősége van a próbálkozásra, javításra, ezt a tanulási, fejlődési folyamat részeként értelmezzük.

Óvodánkban a gyermekeket befogadó, elfogadó, szeretetteljes, megerősítő légkör veszi körül, igazodva, figyelembe véve minden egyes gyermek testi-lelki szükségletéhez. A közösen megfogalmazott és általános érvényű szabályozók betartásával egy olyan belső szokásrendszert alakítottunk, alakítunk ki, amely derűs összhangot, biztonságot áraszt. Óvodai nevelésünk nem csupán passzívan szemléli a gyermek fejlődését, érését, hanem elősegíti, támogatja azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. Hisszük, hogy az óvodás korú gyermekek személyiségjegyeinek megismerését, fejlesztését a játékon keresztül, az érzelmein át történő nevelés segíti a leghatékonyabban. A gyermekek adottságaira, képességeire, tapasztalataira építve a változatos tevékenységek biztosítása (környező világ tevékeny megismerése, matematikai tartalmak, ének, zene, népi játék, tánc, verselés, mesélés, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mindennapos mozgás, munkajellegű tevékenységek, tevékenységekben magvalósuló tanulás) során optimálisan fejlődnek.

4. Óvodaképünk

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának megfelelően valljuk, hogy az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését.

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, mely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere, személyi, tárgyi és pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének megfelelő feltételeit. Ennek érdekében törekszünk pedagógiai, módszertani ismereteink, tudásunk folyamatos karbantartására és megújítására, a fenntartóval együttműködve pedig az intézmény infrastrukturális és tárgyi feltételeinek biztosítására, korszerűsítésére, fejlesztésére. Óvodánk épületét, udvarát, kertjét, berendezését úgy alakítjuk, hogy az a gyermek biztonságát, kényelmét szolgálja, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészsége megőrzését, fejlődését. Tudatosan, tervszerűen törekszünk arra, hogy a gyermekek színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak legyenek, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vehetnek részt.

Az óvodában, az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók teljesítése közben, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba, a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Nevelésünk célja az, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében is.

Alapelvünk szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem- gazdag óvoda megteremtése, ahol

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez igazodnak

Nevelő és alkalmazotti közösségünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről
- a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról
- a játékba, játékos tevékenységbe integrált, az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítéséről
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógus és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul nevelés eredményességéhez, ezért fontosnak tartjuk hogy az óvoda minden dolgozójának magatartáskultúrája, verbális és metakommunikációja, viselkedése példaértékű legyen.

Külön hangsúlyt kap az egész napot átható szabad játék, az ezen keresztül az egyéni képességekhez igazodó műveltségtartalmak közvetítése, melynek hatékony eszköze a rugalmasan alakítható folyamatos napirend.

Óvodánk nyitott, a szülők előzetes egyeztetés alapján betekintheznek mindennapi életünkbe. Szoros kapcsolatot tartunk a szülőkkel (egyéni beszélgetés, fogadóóra, szülői fórum, közös programok stb.), hogy kérdéseikre, problémájukra közösen megoldást találjunk. A szülői szervezet munkáját támogatjuk, együttműködésükre számítunk.

Pedagógiai programunk sajátosságából adódóan:

1. Gyermekközpontúság
 - a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
 - lehetővé teszi és segíti a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, az egyéni, differenciált bánásmód érvényesülését, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is
2. Az individuál-pszichológiából alapgondolatából kiindulva valljuk, hogy minden ember oszthatatlan, egységes egész, páratlan, egyszeri, megismételhetetlen lény a világnak, ezért a gyermek cselekedeteit, megnyilvánulásait nem lehet önmagukban minősíteni, minden személy csakis a maga teljességében, illetve környezetével való összefüggésében értékelhető. Adler pedagógiájára építve hisszük, hogy pedagógiai munkánk legfontosabb eszközei a jóindulat, az igenlés, a bátorítás, valamint a belátás és a megértés. Alapvető pedagógiai optimizmussal közelítünk a gyermekhez, abból kiindulva, hogy megfelelő viselkedésünk modellként szolgál a gyermek számára, s azt mintaként követve ő is helyesen fog viselkedni. Ha hiszünk a jóságában, növekedni fog benne ez a pozitív érzés. Ha megbízunk benne, erősödni fog az önbizalma. Hogy önmagát elfogadja, és önmagát szeretni tudja, arra van szüksége, hogy mi magunk olyannak fogadjuk el és olyannak szeressük őt, amilyen, és nem olyannak, amilyennek szeretünk lennie kellene. Elfogadásunkat, bátorításunkat úgy tudjuk felé közvetíteni, ha elismerjük igyekezetét, teljesítményét, hiszünk képességeiben, s ennek megfelelően pozitívumaira, kedvező adottságaira építünk, és nem a negatívumait hangsúlyozzuk.
3. Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője.

5. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

5.1. Az egészséges életmód alakítása - egészségfejlesztési program

Az **egészséges életmódra nevelés**, az **egészséges életvitel igényének alakítása**, a gyermek **testi fejlődésének elősegítése** kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés **feladata**:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- életvezetési készségek fejlesztése
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonása, velük és szülőkkel együttműködve gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása

Az **egészségfejlesztés célja**, hogy az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki-szellemi jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a mindennapokban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Ennek eredményeképpen a gyermek és a szülő óvodai életében való részvételét úgy befolyásolja a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Munkánk során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű **egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra**, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozásra nevelés
- az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás
- a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás megelőzése
- az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése

területére terjednek ki.

Gondozás

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, az óvodai élet szervezésében kiemelt szerepe van. A gyermekek olyan szükségleteit elégíti ki, mely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához, megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. A gondozás a gyermekek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz. A gyermekek szükségleteik önálló kielégítésére fokozottan válnak képessé. Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, azaz az önkiszolgálás kezdetben komoly feladatot jelent számukra. Az ennek keretében végzett tevékenységek gyakorlása következtében válnak szokássá. Az óvodába lépéskor a gyermekek az önkiszolgálásban különböző fejlettségi fokon állnak, és eltérő ütemben is fejlődnek. A cél az, hogy saját cselekvőképességükhöz viszonyítva eljussanak az optimális szintre. A gyermekek gondozásának feltétele a felnőtt és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő meta- jelzésekkel közelednek feléjük és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal. Az óvodapedagógus, a dajka az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítja a gyermekeknek, szükség esetén az életkori és egyéni különbségeket figyelembe véve nyújt segítséget. A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése felöleli a testápolás (tisztálkodás, szájápolás-fogmosás, haj, köröm, fül, orr tisztán tartása, wc használat), a táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, helyes életritmus, levegőzés, edzés, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés területét.

A **helyes életritmus** az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele, a gondozás központi kérdése. Az óvodában a gyermek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a **napirend** és a **hetirend** biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. Napirendünket a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi, figyelembe véve a gyermekek egyéni szükségleteit, motiváltságát, aktivitását, a különböző tevékenységeket és a változó környezetet. A rendszeresség és az

ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. Törekszünk a tevékenységek közötti harmonikus arányok megtartására, a játék kitüntetett szerepének érvényesülésére.

A gyermekek **mozgásigényének kielégítését és fejlesztését** a csoportszobai és udvari szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenységekben, a tornaszobában és udvaron a rendszeresen, tervszerűen szervezett mindennapos mozgásfejlesztésben és mozgásos tevékenységekben valósítjuk meg. A mozgásigény kielégítése érdekében szervezett sétákat, játszótéri látogatásokat, kisebb kirándulásokat szervezünk, melyekkel a közösségi élmény nyújtása is célunk.

Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. A szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli az ellenálló képességet. A természeti tényezők (levegő, napfény, víz) hatása a gyermekek egészségi állapotát, fejlődését kedvezően befolyásolják. Ennek érdekében naponta, minden évszakban tartózkodunk a szabadban, a **levegőzés, edzés** időtartamát az évszakokhoz, időjáráshoz igazítva. Télen a hó és a jellegzetes téli játékok a testi nevelés kiváló lehetőségei, az edző hatás mellett a testi képességek fejlesztését és közösségi nevelést szolgálják. A nyári hőség időszakában a víz edző hatását is megtapasztaltatjuk, lehetőséget biztosítunk pancsolásra, vizes játékokra, pancsolásra, párapuzásra, mely közösségi élményt is nyújt a gyermekek számára. A délelőtti szabad levegőn való tartózkodást -10 fokig, hóban, kis szélben, csendes esőben a fenti udvarrészben, és a fedett rész alatt is preferáljuk. Viharos szélben, viharban balesetvédelmi szempontok miatt nem megyünk ki az udvarra.

Személyi és környezeti higiénia

A személyi és környezeti higiénia körébe tartozik a **testápolás**, mely a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvónő a gyermekek ápolása közben beszélgetsen a gyermekekkel, hogy a kívánságuk, kérésük alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. A legfőbb nevelési feladat a kézmosási szokások kialakítása (törölköző, fésű, fogmosás, zsebkendő használata, WC-használata). Kialakításukban körültekintők, tapintatosak és következetesek vagyunk. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. A felnőttek különös gonddal védjék a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC - használatához a felnőttek teremtsék meg az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhessek ezeket a teendőket. A mosdóban

megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. Minden gyereknek legyen elkülönített törülközője, biztosítva legyen a fogápoláshoz szükséges feltételek.

A **környezeti higiénia** területén elsődlegesen az óvoda tisztaságának megővését, a szépítését, a szobák, helyiségek szellőztetését, fűtés és világítás biztosítását értjük. Magában foglalja az eszközök tisztán tartását, a takarítást, a játékszerek folyamatos tisztítását. Fontos, hogy a környezet ne csak tiszta, de esztétikusan legyen kialakítva.

A gyermekek óvodai életének színtereit az óvodapedagógusok otthonosan, barátságosan, játékra motiválóan rendezzék be, a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegyék körül. A több funkciót betöltő csoportszobát tegyék alkalmassá párhuzamosan végezhető tevékenységekhez, a szabad játékhoz, a változatos tevékenységekhez, a tízórai és uzsonna étkezéseihez. A természetes világítást használják ki, tűző nap esetén biztosítsák a sötétítő függönyökkel való árnyékolást. Az óvodapedagógus a különböző tevékenységek végzésére, a nyugodt légkör, a megfelelő kommunikációs tér és az eszközök elérhetősége érdekében lehetőség szerint alakítson ki meghatározott részeket, területeket a csoportszobában. Legyen olyan terület, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Az óvodapedagógus alakítson ki olyan helyet is, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez. Legyen helye a séták alkalmával talált "kincseknek", témadekorációknak is.

Az öltöző, folyosó ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzőtsége biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltöztetéshez. Az öltözőben a szülők részére legyen egy esztétikus általános tájékoztató tábla.

Az óvoda fontos fejlesztési tere az óvodaudvar. Törekedni kell a játékhoz, a szabad és szervezett mozgáshoz és egyéb tevékenységekhez szükséges terület és eszköz biztosítására. A nyári időszakban ivókút biztosítja a gyermekek részére a megfelelő folyadékszükségletet.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket. Az óvónő következetesen kérje a szülőket, hogy rétegesen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről. Türelmes, meggyőző munkával a szülők jó partnereinkké válhatnak.

Mozgás

A mindennapi **szabad mozgás és az irányított mozgásos tevékenységek, szervezett mozgásos játékok** nélkülözhetetlen elemei az óvodai életnek. A rendszeres egészségfejlesztő

testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. A rendszeres mozgás lehetőségének biztosításával, a mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével a gyermekek egészséges testi- lelki fejlődését támogatjuk, a mozgás megszerettetése és a közös mozgás által kiváltott öröm átélése közben. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, melyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítünk. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Lehetőséget adunk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. A mozgásos játékok, feladatok rendszeres alkalmazásával hozzájárul a helyes testtartás, izomegyensúly, az összerendezett mozgás kialakulásához. A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a gyakori rövid **prevenációs, fejlesztő tornák**, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében.

A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható. Az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósítása érdekében az óvodapedagógus a pozitív megerősítést alkalmazza.

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt **pihenés** feltétele a csend, és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljék át a gyermekek az altatódalok hatására kialakult szendergés állapotát. A gyermekeknek különböző az alvásigénye. A 6-7 éves gyermekek esetében, a csoportszokásoknak megfelelően az óvodapedagógus élhet a folyamatos felkelés, csendes tevékenység felkínálásának lehetőségével.

A gyermekek **egészségének védelme, edzettségének biztosítása** érdekében az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással ápolja a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törülköző használatával igyekezzünk gátolni.

Egészséges táplálkozás

Az egészségfejlesztés szempontjából az egészséges táplálkozás alakítása az óvoda egyik meghatározó feladata. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda figyelemmel kíséri a gyermekek étrendjét, szükség esetén jelezi észrevételeit a főzőkonyhának, annak érdekében, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Feladatunk az egészséges étkezési szokások kialakítása, a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, továbbá a nyugodt, esztétikus környezet biztosítása, a várakozási idő csökkentése. A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást és változatos módszerekkel ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására.

Kiemelt feladatnak tartjuk a különböző természetes ízek megismerését- megismertetését a gyerekekkel (só és cukormentes ételek, természetes zöldségek és gyümölcsök, víz, mint az alapvető folyadék), így csökkenthetjük a felesleges és az egészséget károsító anyagok bevitelét. Óvodánkban jellemző a rendszeres zöldség és gyümölcsfogyasztás. Az egészséges táplálkozás tekintetében is megjelenik célként a szülők áttételes nevelése, ismereteik bővítésére, szokásalakításra, melyekre szülői értekezleten és az egészségnapok alkalmával nyílik lehetőség. A napközbeni folyadékbevitelt a természetes csapvíz fogyasztásával, annak feltételeinek megteremtésével oldottuk meg, így biztosítjuk, hogy a gyermekek a nap bármely szakában önállóan ihassanak.

Lelki egészség

A lelki egészségvédelem körébe tartozik az egészséges napirend gyakorlása, a megfelelő viselkedésmódok kialakítása, érzelmi – indulati módok kezelése, készségek fejlesztése. Főbb feladatok közé tartozik a társas – társadalmi beilleszkedés tevékenysége, az elfogadó, toleráns attitűd kialakulásának segítése, mivel ezek mind tanult viselkedés minták és egész életen át tartó adaptációs folyamatot rögzítenek a gyermekekben. A beilleszkedési és társas kapcsolati minták a személyiség fejlődésének alapját képezik, ezért ezt a szenzitív időszakot fontos a megfelelő súllyal kezelni.

Az óvodai lelki egészségfejlesztés **célja**, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezethez való alkalmazkodását, felkészítsen, és megoldási

stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra. Az óvodapedagógus a gyermek testi, lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő, és szükség esetén, más szakemberek bevonásával. Céljaink elérése érdekében élünk az innováció lehetőségével, programunkba, tevékenységünkbe beépítjük a „Boldogságóra Program” és a „Dohányzás vagy egészség” Óvodai Dohányzásmegelőzési Program elemeit, illetve keressük a módszertani megújulás lehetőségeit.

A környezetből érkező ártalmas hatásokkal szembeni védelmi feladatok

1. A magatartási-függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében jelentős szerep jut az óvoda minden alkalmazottjának, hiszen a felnőtt modellt, mintát jelent a gyermek számára. Ezért az óvodapedagógus feladata minden olyan helyzet elkerülése, mely a gyermek számára kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- szabad és irányított beszélgetések, programok
- mesélés (olyan mese, mely az állatvilághoz, növények éltehez, a természet szépségeihez, a gyermeki élethez kapcsolja a nem- dohányzó magatartás értékeit)
- szülők, szakemberek bevonása egészségvédelmi rendezvényekbe

2. Internet veszélyei

(Online zaklatás – Cyberbullying, Nem megfelelő tartalom, Online ragadozók, Személyes adatok védelmének hiánya, Túlzott időtöltés és függőség, Káros közösségek és kihívások, Pénzügyi visszaélések, Hamis információk és manipuláció, Fokozott szorongás és önértékelési problémák)

Az óvodai nevelés keretében elsősorban a nem megfelelő tartalom, a túlzott időtöltés és függőség kialakulása ellen a szülők bevonásával és edukációjával tud az intézmény fellépni. Fontosnak tartjuk az óvodapedagógus példamutató viselkedését az infokommunikációs eszközök használata során, mely elsősorban a tartalomválasztásban, a tanulási-tanítási

folyamat színesítésében, bővítésében, a hiteles információszerzés tudatosításában nyilvánulhat meg.

Az óvoda biztosítja, hogy a gyermekek és hozzátartozóik a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság által működtetett, az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény 149/B. §-a szerinti internetes tájékoztató és segítségnyújtó szolgálat elérhetőségét megismerhessék. Az óvoda köteles az elérhetőséget a köznevelési intézményben jól látható helyre kifüggeszteni.

Az internethasználat veszélyeinek megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- szabad és irányított beszélgetések
- példamutató internethasználat a tanulási-tanítási folyamat során
- szabadidős tevékenységek a szülők bevonásával
- szülők, szakemberek bevonása egészségvédelmi rendezvényekbe

3. Bántalmazás és erőszak megelőzése

A szülővel való jó kapcsolat, szoros együttműködés, folyamatos kommunikáció elengedhetetlen a megelőzés érdekében.

Az óvodai bántalmazás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- szabad beszélgetések
- mesélés, drámapedagógia játékok
- pozitív példaadás
- érzelmi nevelést célzó foglalkozások (Boldogságóra)
- óvodai szociális segítő foglalkozásai

4. Baleset- megelőzés és elsősegélynyújtás

Gyermekbalesetnek minősül minden olyan baleset, amely akkor történik, amikor a gyermek az óvoda felügyelete alatt áll, az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt. A megelőzés érdekében olyan környezet megteremtésére törekszünk, mely alkalmas a baleset- biztonsággal kapcsolatos

szokások, magatartási formák kialakítására, és fejleszti a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését.

A baleset megelőzést szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- szabad és irányított beszélgetések
- tevékenységekben megvalósuló tanulás

5. Életvezetési készségek fejlesztése

Az "életvezetési készségek" kifejezés minden olyan készségre utal, amely hasznos az életben. Az egyéni élethelyzetek alapján mindenkinek más listája lehet azokról a készségekről, amelyek a legfontosabbnak tart az életében. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által meghatározott 10 alapvető életvezetési készség azonban minden élethelyzetben szükséges az élet kihívásainak hatékony kezeléséhez: önismeret, empátia, kritikus gondolkodás, kreatív gondolkodás, döntéshozatal, problémamegoldás, hatékony kommunikáció és az interperszonális kapcsolatok, stressz, érzelmek kezelésnek képessége.

Döntéshozatal - döntéshozatal és a problémák megoldása a mindennapi életünk kulcsfontosságú tevékenysége. Bármit is csinálunk, és bárhol is vagyunk, számtalan döntéssel és problémával szembesülünk, kicsikkel és nagyokkal, minden nap. A különböző helyzetekben a legjobb döntések meghozatalához szükséges készségek fejlesztésével elkerülhető, hogy a döntési helyzetek nyomasztóak legyenek számunkra.

Kreatív gondolkodás - ez a képesség lehetővé teszi, hogy újszerű, szokatlan módon gondolkodjunk a problémákról, és új megoldásokat találjunk, vagy új ötleteket generáljunk. Szoros kapcsolat azonosítható az információk megfelelő értékelése és relevanciája megértésének képességével.

Kommunikáció - a hatékony kommunikáció elképzelhetetlen az értő figyelem, szövegértés, - észlelés és megfelelő verbális és nem verbális kommunikáció nélkül. Minden kommunikációs helyzetben számos akadály van a hatékony kommunikációnak. Ezek félreértéshez vagy akár konfliktushoz is vezethetnek.

Önismeret - magában foglalja az érzelmi tudatosság, a reális önértékelés és a megfelelő önbizalom meglétét. Az érzelmeink hatékony önértékelése segít javítani önbizalmunkat és önbecsülésünket.

Érzelmek kezelése - az érzelmi intelligencia megjelenési formája. Az érzelmek tudatos kezelése az a képesség, hogy tudatában legyünk és megértsük érzelmeinket, ahogy azok előfordulnak és fejlődnek. Helytelen az érzelmekre pozitívként vagy negatívként gondolni. Ehelyett úgy kell gondolnunk rájuk, mint megfelelőre vagy nem megfelelőre. Kapcsolódó készségek az asszertivitás és higgadtság vagy önkontroll. Ezek azok a készségek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy kiálljunk önmagunkért és másokért, és nyugodtak maradjunk még jelentős provokációval szemben is.

Problémamegoldás - életünk során gyakran találkozunk olyan helyzetekkel, feladatokkal, amelyre a megoldást nem tudjuk azonnal. Folyamatosan alkalmazkodnunk kell az új helyzetekhez, előtérbe kerülnek a különböző alternatívák, végig kell gondolnunk, hogy melyik megoldási lehetőség mellett tesszük le a voksunkat. A problémamegoldás kapcsolódó készségei a kockázatvállalás, az érvelés és a legjobb a lehetőség kiválasztása, de a rugalmasság, a kudarcokból való kilábalás képessége is. Fontos, hogy a problémák kezelésére, mint egy tanulási, tapasztalatszerzési lehetőségre tekintsünk.

Kritikus gondolkodás - nagy segítségünkre lehet a mindennapokban amikor sok információt kell minél hatékonyabban feldolgoznunk egy-egy nagy súlyú döntés meghozatalakor. A kritikus gondolkodás azon képességünk, hogy elemezni és értékelni tudjuk egy adott témához kapcsolódó információkat, megpróbálva tisztázni az információ igazságát, és a lehetséges külső torzításokat is.

Interperszonális készségek - jó interperszonális készségek megkönnyítik az emberek közötti interakciókat, kellemesebbé téve őket minden érintett számára, hogy jobb és tartósabb kapcsolatokat építsünk ki. Ide kapcsolódnak a kommunikáció, az érzelmek megértésének, saját és mások érzelmei kezelésének, valamint a konfliktuskezelés, a meggyőzés, az együttműködés képessége. A jó interperszonális készségek képezik a jó munka- és társadalmi kapcsolatokat, valamint számos más készségterület fejlesztésének alapját. Ezek azok a készségek, amelyeket arra használunk, hogy kapcsolatba lépjünk más emberekkel, és ezért fontos részét képezik mindennapi életünknek.

Empátia - mások szükségleteinek és érzéseinek megértése. Az empátia segít abban, hogy jobban megértsük mások helyzetét. Az empátia fejlesztéséhez el kell sajátítanunk mások verbális és nem verbális üzeneteinek megértését, beleértve a testbeszédet, gesztusokat és az érzelmek kifejezésének jeleit. Jól kell kérdéseket feltennünk, hogy többet tudjunk meg másokról és arról, hogy mit éreznek, és visszajelzést kérjünk annak tisztázására, hogy helyesen

értették-e a mi érzéseinket. Tisztelnünk kell mások érzéseit, még akkor is, ha nem értünk egyet vele, és kerülnünk kell az ítélkező, elutasító megjegyzéseket vagy kijelentéseket.

Stresszkezelés - képessége szintén alapvető életvezetési készségek tekintendő. A stressz megismerése, annak felismerése, hogy mi válthatja ki őket (magunkban és másokban), mik a tünetek, és hogyan kezeljük ezeket az érzelmeket, nagyban javíthatja életünk minőségét. Általánosan elfogadott, hogy egy kis mennyiségű stressz segíthet a hatékony működésünkben, egyfajta motivációt eredményez. Amikor azonban a legtöbb ember stresszről beszél, akkor "túl sok stresszre" gondol. A stressz számos hormonális választ vált ki a testben, beleértve az adrenalin szint emelkedését. Ez hatással van arra is, hogyan reagálunk más emberekre, és ezáltal az interperszonális kapcsolatainkra. Fontos, hogy megtanuljuk felismerni a stressz kiváltó okait, és hatékony módszereket találjunk a stressz kezelésére.

Óvodáskorú gyermekek esetében a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz szükséges készségek alakítását helyezzük előtérbe. A gyermek a társas kapcsolataiban során önmagáról szerez információt, ezért feladatunk az önismeret, személyes készségek, társas interakciók pozitív irányú fejlesztése. Az életvezetési készségek fejlesztése az óvodai nevelés teljes idejében megvalósítandó feladat.

Célunk, hogy az életvezetéshez szükséges készségek elsajátításával, gyakorlásával, fejlesztésével a gyermekek jobban megértsék a körülöttünk lévő világot, és könnyebben megtalálhassák annak módját, hogy megbirkózzanak a kihívásokkal.

Az óvodapedagógus feladatai

- Megismerteti a gyermekkel a tisztálkodási, öltözködési, étkezési folyamatok sorrendiségét, technikáját, elegendő időt biztosít a testi szükségletek kielégítésére, a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére, gyakorlására, teret enged az önállóságnak, szükség szerinti segítséget nyújt.
- Alakítja, elmélyíti az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az egészséges étkezés, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásait.

- Biztosítja a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez, a harmonikus, összerendezett mozgás és a testi képességek fejlődésének elősegítéséhez szükséges feltételeket (idő, hely, eszköz, motiváció), lehetőségeket kínál és tevékenységeket szervez.
- Tudatosan kihasznál és teremt lehetőséget a gyermek egészségének védelmére, edzése, óvása, megőrzése érdekében, életkor-specifikus módszerekkel mindent megtesz a felvilágosítás, szokásalakítás érdekében.
- Biztosítja a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet.
- Megalapozza, alakítja, elmélyíti a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat, a környezettudatos magatartást.
- Ellát speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat, együttműködik szakemberekkel, szülővel.
- Változatos formában és módszerekkel biztosítja az életvezetési készségek kialakítását, formálását, elmélyítését.
- Egyértelmű, konkrét cselekvésre vonatkozó, pozitív értékelése, visszajelzése a gyermeki fejlődés támogatását célozza.
- Olyan munkaformákat és módszereket alkalmaz, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.
- Meghitt, biztonságot adó, szeretetteljes légkört teremt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Önmaguk igényeit, szükségletét önállóan ki tudják elégíteni.
- ❖ A testápolási szokásoknak megfelelően önállóan, figyelmeztetés nélkül, megfelelően mosnak kezet amikor csak szükséges, használják a körömkefét, ruhájuk ujját fel- és letűrik, megfelelően használják a törölközőt, a csapot elzárják.
- ❖ Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.
- ❖ Hajukat rendben tartják, önállóan fésülködnek vagy segítséget kérnek.
- ❖ Önállóan használják a zsebkendőt, helyesen fújják az orrukát.
- ❖ A mosdó, wc rendjére, tisztaságára vigyáznak, az eszközöket helyre teszik.
- ❖ Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.

- ❖ Ha fáznak vagy melegük van, segítenek magukon, ügyelnek saját személyük gondozottságára, rendjére.
- ❖ Ruhaneműjükkel gondosan bánnak, holmijukat hajtogatva helyre teszik, szekrényükben rendet tartanak, cipőjüket a helyére teszik.
- ❖ Képesek eldönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan merítenek a leveses tálból és vizet töltenek a kancsóból.
- ❖ Esztétikusan terítnek, kulturáltan étkeznek, viselkednek, helyesen és biztonságosan használják az evőeszközöket, villát, kést.
- ❖ Környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ❖ Ügyelnek környezetük rendjére, tisztaságára, gondozottságára, észreveszik, ha valami rendetlen, rendetlenséget megszüntetnek.
- ❖ Az eszközökkel rendeltetésszerűen, óvatosan bánnak.
- ❖ Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el, képesek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő önálló kielégítésére.
- ❖ Önállóan tevékenykednek, észreveszik elvégezhető feladataikat, segítenek társaiknak és a felnőtteknek.

A nevelési terület komplexitását figyelembe véve a gyermekeknél az egész személyiségre ható, pozitív fejlődés mutatkozik.

5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy az óvodában érzelmi biztonság, kiegyensúlyozott, családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légkör, állandó értékrend vegye körül, mely pozitív hatással van érzelmi kötődésének alakulására. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló, együttműködést, közösségi kapcsolatokat és érzelmeket erősítő lehetőségek biztosítása az óvodai és óvodán kívüli tevékenységek során, mellyel gyermekek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának, szokás és normarendszerének megalapozását támogatjuk.

Arra törekszünk, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék. Ha az óvoda alkalmazottjai és a gyermek, a gyermekek, és az alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi, az nagymértékben támogatja a gyermek érzelmi kötődését társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami

kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönöz. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban. Ezzel is fokozható az otthonosság érzése. Óvodánkban, egyes csoportunkban van hagyománya, szokás- és szabályrendszere, jelképei, melyek mélyítik a gyermekek összetartozását, együttérzését.

A **befogadás** időszaka meghatározza a gyermekek óvodához kialakuló érzelmi kötődését. Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Legyen lehetőség arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. A szülő jelenléte a gyermeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A befogadásban lehetőleg mindkét óvodapedagógus vegyen részt, és a dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, az elfogadó attitűd az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be. A sok érdekes játék mellett az óvónő mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek befogadásában. Már ebben az időszakban is a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a mindennapi tevékenységet, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerekkel gyakoroltasson az óvodapedagógus, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait.

A gyermekek **erkölcsi fejlődését** a spontán és a tudatos hatások irányítják, tempóját, az életkor sajátosságai, a gyermekek egyéni fejlettsége, fejlődési üteme befolyásolja. A nevelés során az erkölcsi szokások, helyes viselkedésformák alakításához, annak folyamatához meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek között megtanulhat eligazodni a változó világhoz, képessé válik a szeretetre, a feladatok, döntések meghozatalára, illetve elfogadására. Az óvodának, az óvodai nevelésnek, az óvodapedagógusnak jelentős szerepe van abban, hogy a kreatív és/vagy normatív nevelési elveket alkalmazva végzi nevelési feladatait. Hisszük, hogy elsősorban a légkör és a példa nevel. A gyermek a közvetlen környezetéből meríti a modelleket, szerepeket, melyekkel azonosulni igyekszik. A mindennapok megszervezésekor törekszünk a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség,) akaratának (önállóság, fegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) és szociális érzékenységének fejlesztésére, az emberek, gyerekek különbözőségének elfogadására,

megértésére. Ennek keretét a megfelelő, állandó értékrend alapján kialakított szokás- és normarendszer és a felnőttek példaértékű viselkedése, kommunikációja adja. A felnőttek részéről megnyilvánuló szeretetteljes következetesség, az együtt töltött idő, az érdeklődő, értő figyelem, az együtt játszás, a vele és nem mellette való együttlét alapja az érzelmi kötődésnek, melynek eredményeképp a gyermek a környezete értékeinek megfelelő magatartást, elvárható viselkedést produkál. A vegyes csoportból eredő kortársi kapcsolat, a gyerekek együttléte, sajátos élete, jelentős szerepet tölt be a gyermekek szocializációjában. A közösség olyan normákat, illemszabályokat állít a gyermek elé, mely közvetve a felnőtt világba való beilleszkedést célozza. A szociális tanulás során a gyermekek eljutnak a környezetük értékeinek megfelelő magatartáshoz és képesek elkerülni, kiküszöbölni a helytelen magatartásformákat. Óvodai nevelésünk folyamatában olyan szokásokat, cselekvésmintákat próbálunk kialakítani a gyermekekben, melyek a felnőtt életszakaszban alapszükségletként jelentkeznek, de óvodáskorban még nem kialakult jellemvonásokat tükröznek. Nevelői, pedagógiai célunk, hogy a külső hatások belső hajtóerővé, belső meggyőződéssé váljanak, interiorizálódjanak. Minél gyakrabban és következetesebben törődünk a gyermekek értéktudatának formálásával, annál nagyobb valószínűséggel lesznek a kialakított magatartásformák gondolkodásuknak, tetteiknek mozgatórugói. Óvodapedagógusként olyan magatartásformák kialakítására kell törekednünk, amelyek minden időben, minden szituációban meghatározóak. Ezzel együtt pozitívan alakítjuk éntudatának, önismeretének fejlődését, és támogatjuk önkifejező törekvéseit, öntevékeny kibontakozását, hogy a gyermek nyitott legyen az új, a szép, a jó befogadására, az azokkal való azonosulásra.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülők is megérezzék ennek jelentőségét, a gyermek erkölcsi nevelésében is együttműködés jellemezze az óvoda és a család kapcsolatát.

Az értékorientált **közösségi nevelés** az óvoda nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere, mely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását. A közösségi nevelés által biztosíthatók a gyermekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok, ezért fontos, hogy az óvodapedagógus valamennyi nevelési feladat megoldásában a közösségi nevelés elveit, gyakorlati módszereit érvényesítse. Óvodánkban a családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Ehhez gazdag, tevékenykedtető élet szükséges, melyet minden nap tervezetten biztosítunk a gyermekek számára. A szociális tanulás tudatosan tervezett és spontán pedagógiai hatásai juttatják el a gyermekeket a társakkal való pusztán együttlétől az együvé tartozásig és az együttműködésig, az „én”-től a „mi” tudatának kialakulásáig. A csoport

életében kezdettől fogva jelentős közösségformáló szerepe van az állandó személyes érintkezésnek, a kommunikációnak, mely magába foglalja a meta jelzéseket is. Óvodai nevelésünk folyamatában szervesen összefonódik az egyén és a közösség nevelése, a csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja. A közösségi nevelésünk eredményeként a gyermekek szívesen kapcsolódnak az óvodához, az óvoda dolgozóihoz, a hozzájuk érzelmileg közelálló társaikhoz. Csoportjukkal azonosulni tudnak, örömet szerez nekik a közös tevékenység, az együttes élmények magas hőfoka. Szívesen teszik magukévá a közösségi szokásokat, szívesen segítenek egymásnak. A csoport hatása annál jelentősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyénnek a sokszínű tevékenységre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre. A gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz és maguk is alakítják a közösségi szokásokat. Az együttes tevékenység, a másokra figyelés biztosítja a magatartás fejlődését. Fokozódik a gyermekek aktivitása, önállósága, az együttműködés érdekében kölcsönös engedményekre is képesek. Nyitottak és képesek az adott tevékenység eléréséhez szükséges fegyelemre. A közösségi nevelés hatására alakul ki a tettek mind objektívebb értékelése, a gyermekek véleménye másokról és önmagukról.

A közösségi nevelés alakításában kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. További hangsúly fektetünk arra, hogy a gyermek - dajka, gyermek – konyhai kisegítő kapcsolatot is pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. A határokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak. A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára, az egyéni és életkori sajátosságokat figyelembe véve, érthetővé, vonzóvá tudja tenni. Ennek sikeres magvalósítása érdekében használja a differenciálás módszerét és alkalmazza a kooperatív technikákat.

Vegyes életkorú csoportszervezésünk miatt figyelünk arra, hogy az azonos korú 5-6-7 éves gyermekek folytathassanak külön tevékenységet, mely lehet játék, tanulási tevékenység, iskolaelőkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenység, kulturális elfoglaltság.

A **kiemelt figyelmet**, különleges bánásmódot **igénylő** (sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, kiemelten tehetséges, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, tartós gyógykezelés alatt álló) **gyermekek**, illetve az egyéb okból nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, részképesség elmaradással küzdő, a hazájukat elhagyni kényszerülő gyermekek nevelése speciális

ismereteket, sajátos törődést igényel, ezért nélkülözhetetlen a megfelelő szakemberekkel való szoros együttműködés.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó szépre és jóra, azok megbecsülésére. Sétáink során meglátogatjuk lakóhelyünk, óvodánk környékét, településünk jellegzetes helyszíneit (játszótér, focipálya, Faluház udvara, épülete, könyvtár, vasútállomás).

A gyermekeknek legyen lehetősége minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot, az önálló tapasztalatszerzés, a próbálkozás örömét.

Boldogságóra Program

Óvodai nevelésünk kiemelt feladata az egészséges életmódra nevelésen, az egészségfejlesztésen belül az életvezetési készségek fejlesztése, az érzelmi nevelés, mely tevékenységünk minden területét áthatja. Ennek kiegészítésére, támogatására, kiszélesítésére innovációs céllal alkalmazható a „Jobb Velel a Világ – Boldogságóra Program. Adler pedagógiájára építve, pedagógiai munkánk legfontosabb eszközei a jóindulat, az igenlés, a bátorítás, a belátás és a megértés. Alapvető pedagógiai optimizmussal közelítünk a gyermekhez, abból kiindulva, hogy megfelelő viselkedésünk modellként szolgál a gyermek számára, s azt mintaként követve ő is helyesen fog viselkedni. Ha hiszünk a jóságában, növekedni fog benne ez a pozitív érzés. Alkalmazzuk a bátorító nevelés, az erőszakmentes kommunikáció és az élménypedagógia elemeit, módszereit, lehetőségeit. Pedagógiai programunk a „Boldogságóra Program” céljaival összhangban van, hiszen a „Boldogságóra Program” lényege a személyiségfejlesztés, a pozitív életszemléletre való képesség tanítása.

Céljai között szerepel:

- az óvodáskorú gyermekek számára a boldogság különböző összetevőinek és feltételeinek ismertetése
- segítség az érzelmi kifejezőmódok felismerésére, az érzelmileg nehezen megélt események feldolgozására
- a közösségbe illeszkedés segítése, a társas életre való felkészülés
- az óvodásokat érintő kérdések és napi problémák átbeszélése, a kihívásokra játékos formában kínál megoldást

- az önbecsülés és pozitív énkép erősítése, a pozitív életszemlélet alakítása
- látókör és gondolkodásmód szélesítése
- problémamegoldó képesség, akarat fejlődésének, konfliktuskezelés támogatása
- a lelki egészség óvása

Az éves „Boldogságóra Program” tíz egymásra épülő témából áll, melyek feldolgozása komplex módon, tevékenységbe ágyazva, játékos módszerekkel, óvodapedagógus vagy az óvodai szociális segítő által valósítunk meg.

Témakörök:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

Az óvodapedagógus feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, állandó értékrenddel bíró, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- Interperszonális kapcsolatok alakítása, életvezetési készségek fejlesztése annak érdekében, hogy a gyermekek értelmes kooperációra alkalmassá váljanak, problémamegoldásukat, konfliktuskezelésüket a kompromisszumkészség jellemezze.
- Az óvoda alkalmazottai - gyermekek, a gyermekek - gyermekek és az alkalmazottak - alkalmazottak közötti kapcsolat pozitív attitűd, érzelmi töltés kialakítása, fenntartása.
- Az emberek különbözőségének megértésére, elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevelés a pozitív tulajdonságok erősítésével.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény és tevékenység, mert a közös együttlétek, a közösen játék, tevékenység, munka öröme, gyakorlása olyan erkölcsi és közösségi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség,

segítőkézség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás, stb.

- Világos, egyértelmű, konkrét cselekvésre vonatkozó, pozitív értékelések, visszajelzések, melyek a gyermeki fejlődés támogatják.
- Együttműködés szakemberekkel, szülőkkel.
- Olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.
- Az énkép, az önismeret, az önértékelés fejlesztése, melynek révén a gyermekek képessé válnak önálló helyzetmegoldásra, a konfliktushelyzetek kivédésére, problémamegoldására, hatékonyan érzik magukat, így önérvényesítésük szociálisan elfogadható, elvárható módon történik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ragaszkodnak óvodájukhoz, szűkebb környezetükhöz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban, tettekben is kinyilvánítják.
- ❖ Igényükké válik a helyes viselkedés szokásainak, szabályainak betartása, elfogadják az adott tevékenység (játék, tanulás, munka) által megkívánt magatartási formákat.
- ❖ Közös tevékenységekben aktívan vesznek részt, felismerik, hogyan, milyen módon kapcsolódhatnak be társaik tevékenységébe, képesek tájékozódni a közösségben.
- ❖ Kialakul a csoport iránti érdeklődés, ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért eredményeknek, élményeknek.
- ❖ Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival, a közösségért szívesen dolgoznak, ismerik saját képességeiket, bíznak önmagukban és társaikban.
- ❖ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek, problémamegoldási helyzetekben a békés, együttműködő, életkoruktól szociálisan elvárható módokat képesek alkalmazni.
- ❖ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- ❖ Érdeklődéssel, figyelemmel, türelemmel hallgatják meg egymást és a felnőtteket.
- ❖ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit, felfogják az alapvető metakommunikatív jelzéseket.
- ❖ Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvodapedagógus kéréseit, útmutatását, képesek együttműködni feladatok végzésében, elfogadják a tennivalóktól függő alá- fölé-, mellérendelési viszonyokat.

- ❖ Az óvodapedagógus, társaik kérésére vagy saját kezdeményezésre a közösség számára hasznos feladatot végeznek.
- ❖ Ha szokatlan, feltűnő megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel, elfogadással fogadják.
- ❖ Feladattudatuk kialakulóban van, ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásuknak, munkatempójuknak, önállóságuknak, önfegyelmiük alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- ❖ Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket, a megkezdett feladatot, munkát befejezik, felelősséget éreznek iránta.
- ❖ Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, esetleg elhalasztani, ha erre számukra belátható okból szükség van.
- ❖ Választanak és döntenek ismert helyzetekben, vállalkoznak önálló véleménynyilvánításra.
- ❖ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését.
- ❖ Képesek együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaikkal.
- ❖ A nevelési terület komplexitását figyelembe véve a gyermekeknél az egész személyiségre ható, pozitív fejlődés mutatkozik, melynek eredményeként szociálisan is éretté válnak az iskolára, az iskolai élet és a tanító elfogadására.

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés célja a gyermekek nyelvhasználatának, beszéd és kommunikációs készségének, beszédészlelésének, beszédértésének, az anyanyelv szókincsének, hangzásbeli és szövegszerkesztési sajátosságainak fejlesztése.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van, az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Nevelésünk közben figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére, a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.

Az értelmi fejlesztés és nevelés célja a gyermek ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezésével, bővítésével, elmélyítésével, különböző spontán és tudatosan tervezett tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásával, az értelmi képességek

fejlesztésével, olyan gyermekek nevelése, akik az óvodáskor végére elérik az iskolai élet megkezdéséhez szükséges értelmi fejlettséget.

Óvodai nevelésünk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítja a gyermekeknek a változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Ezért olyan ösztönző környezet biztosítása a feladatunk, mely elősegíti az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség, kreativitás fejlődését, fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladatai

- Beszélő környezettel, beszélgetéssel, interaktív kommunikációval, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- A gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása, a válaszok igénylése.
- Szakmai és nyelvi szempontból igényes nyelvhasználattal, beszéddel helyes mintaadás
- Változatos, cselekvésre épülő, élményalapú tevékenységek biztosítása, és további élmények, tapasztalatok szerzésének nyújtása.
- A gyermek spontán és tervezett szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség, kreativitás) fejlesztése, ezekhez ösztönző környezet biztosítása
- Együttműködés szakemberekkel, szülőkkel.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében együttműködés speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Világos, egyértelmű, konkrét cselekvésre vonatkozó, pozitív értékeléssel, visszajelzéssel a gyermeki fejlődés támogatása az egyéni képességek figyelembevételével.
- Olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek érthetően, összefüggően kommunikálnak, beszélnek.
- ❖ Páros és csoportos beszédhelyzetben megfelelő szófordulatokat és viselkedési formákat alkalmaznak.
- ❖ Végig tudják hallgatni egymást, a felnőttest, figyelnek egymás mondanivalójára, követik, megértik mások beszédét.
- ❖ Minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak. Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű ideidőt és igemódokat.
- ❖ Tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat (fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek).
- ❖ Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezik ki.
- ❖ Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- ❖ Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- ❖ Ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait
- ❖ Ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetükben előforduló növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét
- ❖ Felismernek összefüggéseket.
- ❖ Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ❖ Elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- ❖ Nyitott érdeklődéssel várják az iskolát, tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.
- ❖ Ismerik saját képességeiket, tudják értékeiket, pozitív énképpel rendelkeznek
- ❖ Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ❖ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- ❖ Képessé válnak az önálló és társas tanulásra.

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

6.1. Személyi feltételek

Alapelvek

A nevelő-oktató munka és azt közvetlenül segítő feladatok elvégzése során, a gyermek mindenképp felett álló érdekére figyelemmel, a köz szolgálatára irányuló jogviszony keretében az óvoda és annak minden dolgozója jogait és kötelezettségeit az Alaptörvény XI. cikkében foglalt művelődéshez való jog és az Alaptörvény XVI. cikkében foglalt védelemhez és gondoskodáshoz való jog, valamint az Alaptörvény X. cikkében foglalt tanszabadsághoz való jog biztosítása és érvényre juttatása érdekében gyakorolja, teljesíti. Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermeknek az Alaptörvény XI. cikke és XVI. cikke szerinti jogának mindenkor tiszteletben tartásával és biztosításával, a köznevelés folyamatos és zavartalan működése érdekében, az Alaptörvényben meghatározott általános jogi normákkal összhangban, a rábízott gyermekek testi, lelki és szellemi fejlődését, jogait és érdekeit mindvégig szem előtt tartva ismereteit, tudását folyamatosan megújítva és gyarapítva, hivatását akként végezze, hogy az általa nevelt és oktatott gyermekek a magyar nemzet elkötelezett, értékes tagjaivá válhassanak, és ennek eredményeképpen a köznevelésbe vetett közbizalom is erősödjék. Nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztését szakemberekkel

együttműködve, hosszú távú fejlesztési tervek kidolgozásával, megvalósításával támogatjuk. A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelése esetén feladatunk a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseinek megvalósítása. A hazájukat elhagyni kényszerülő gyermekek nevelése esetén feladatunk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartása alatt az óvodapedagógus végzi. Személye minta a nevelésben. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen tudatos értékközvetítő tevékenysége, mennyire jellemzi az együttműködés, az önzetlenség, a társadalmi érzékenység, a nyitottság. Gyakran előfordulnak értékellentétek a szülők és az óvoda között. Az óvodapedagógus vállalja fel a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi.

Az óvodapedagógusnak legyen igénye szakmai, módszertani felkészültségének folyamatos fejlesztésére, az önművelésre, szakmai tájékozottságának, szaktudásának bővítésére, saját pedagógiai gyakorlatának és kommunikációjának folyamatos elemzésére és fejlesztésére. Ismerje a műveltségterületek közvetítése során felhasználható nyomtatott, nem nyomtatott és digitális információforrásokat, a róluk való tájékozódás lehetőségeit. Legyen elkötelezett tudásának folyamatos bővítése, az IKT eszközöknek az óvodai nevelés folyamatában való alkalmazása iránt. Továbbképzési és teljesítményértékeléssel kapcsolatos kötelezettségeit határidőre teljesítse. Pedagógiai munkáját jellemezze a tervezés, cselekvés, ellenőrzés és beavatkozás ciklikussága. Használja ki a szakmai közösség és a továbbképzések által nyújtott fejlődési lehetőségeket. Aktívan és együttműködően vegyen részt intézményi eljárások, programok innovációk, pályázatok tervezésében, megvalósításában. A személyiségvonásaiban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia. Legyen nyitott a gyermek, szülő, igazgató, külső szakemberek, szaktanácsadó visszajelzéseire, azokat szakmai fejlődése érdekében használja fel.

Óvodánkban a gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Alapvetés, hogy tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni, a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezelni. Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességének, érzelmi, értelmi, szociális és erkölcsi állapotának, kompetenciáinak megismeréséről, felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, ehhez hatékony megismerési technikákat alkalmazzanak. A fejlesztéshez egyéni módszereket, egyéni bánásmódot, egyénre szabott fejlesztési programokat, értékeléseket alkalmazzanak, úgy, hogy

a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson, erősödjön. Az eredményeket rögzítsék. A szülőket a pedagógiai céloknak megfelelően, folyamatosan tájékoztassák. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakításáért. Szakemberekkel, külső partnerekkel való kapcsolatukat az együttműködés jellemezze.

Az óvodapedagógusok vonják be a dajkát, szükség szerint a konyhai kisegítőt az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak alakításába. A dajka és a konyhai kisegítő személye is minta értékű a gyermekek gondozásában, nevelésében, ezért nélkülözhetetlen, hogy megjelenése, viselkedése, kommunikációja példaértékű legyen, kellő toleranciával, empátiával rendelkezzen. Legyen igénye a fejlődésre, önképzésre is.

Az óvodáinkban folyó törvényes és szakszerű munkát az igazgató irányítja, koordinálja pedagógiai, tanügy-igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási és menedzselési vezetői feladatainak ellátása során. A támogató tanulási környezet létrehozása érdekében, a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a neveléshez szükséges tárgyi és személyi infrastruktúrát, a jól megszervezett munkát, a szakemberek felelősségteljes önálló feladatvégzését. Aktív előkészítő, együttműködő, irányító szerepet tölt be az intézmény stratégiai dokumentumainak elkészítésében és megvalósításában, a pedagógiai folyamatokban, a közös értékeken nyugvó intézményi jövőkép alakításában, a közösségfejlesztésben, a szervezeti kultúra erősítésében, az óvoda partnereivel való kapcsolattartásban. Az intézmény céljainak elérése érdekében vezetői hatékonyságát folyamatosan fejleszti.

6.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Alaptevékenységének hatékony, színvonalas ellátásához a tárgyi, környezeti infrastruktúra folyamatos fejlesztése a fenntartóval egyeztetett intézkedési tervnek megfelelően történik. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését úgy alakítjuk, hogy a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, megfelelően testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését, a környezettudatos magatartás alakítását, lehetővé tegye mozgás- és játékigényük kielégítését.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak legyenek melyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vehetnek részt, ezért a harmóniát árasztó színeket, formákat és

lehetőség szerint, a természetes anyagok használatát, alkalmazását részesítjük előnyben. Fontosnak tartjuk a „szabad polcos” rendszert, ezért a gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető, biztonságos módon helyezzük el. A játékhoz, művészeti és egyéb tevékenységekhez biztosítjuk a megfelelő eszközöket, félkész, szimbolikus kiegészítőket, anyagokat.

Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására, egyénileg is.

6.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, tevékenységekben megvalósuló fejlődéshez és fejlesztéshez, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamathoz a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A **napirendet** folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Lehetőséget biztosít az óvodapedagógusnak arra, hogy ezt figyelembe véve válassza meg a tevékenységek időtartamát, tempóját, a módszereket, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét és a tevékenységek közötti harmonikus arányokat.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja. Az óvodai nevelés mindig tervszerű folyamat, ezért nevelési céljaink eléréséhez elengedhetetlen a tudatos tervezés, mely minden óvodapedagógus feladata. Az óvodapedagógus pedagógiai munkáját hosszabb- rövidebb időszakokra (éves terv), tanulási-tanítási egységekre (tematikus terv, projektterv) és tevékenységekre, foglalkozásokra bontva tervezi úgy, hogy figyelembe veszi a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését a következő kötelező dokumentumok szolgálják:

- csoportnapló
- a gyermek fejlődésének nyomon követési dokumentációja

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével

egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A 2024/2025. nevelési évtől kezdődően ezen dokumentumok vezetése kötelezően az Ovikréta felületen történik.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó, akár külön térben szervezett iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

Napirend

IDŐPONT	NAPI TEVÉKENYSÉGEK
6 ³⁰ - 11 ⁴⁵	- szabad játék, szabadon választott tevékenységek - beszélgető kör - tevékenységekben megvalósuló tanulás (tervszerűen és spontán szervezett, kötetlen kezdeményezések és kötelező foglalkozások egyéni, mikro- csoportos és frontális formában) - verselés, mesélés - éneke, zene, népi játék, tánc - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - mindennapos mozgás - a külső világ tevékeny megismerése - iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek - munka jellegű tevékenységek - egyéni fejlesztések (logopédia, célzott fejlesztések)
8 ³⁰ - 9 ¹⁵	- folyamatos tízórai, tisztálkodással, önkiszolgálással (szükség esetén kötött formában) - testápolási teendők, öltözködés, levegőzés, séta, szabad játék és mozgás, szervezett mozgástevékenység az udvaron
11 ⁴⁵ - 16 ⁰⁰	- öltözködés, tisztálkodás, előkészületek az ebédhez, étkezés, testápolási teendők, fogmosás - munka jellegű tevékenységek - pihenés, alvás mesével, altatódallal - ébredés, testápolási teendők, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenységek, tevékenységekben megvalósuló tanulás, iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek, egyéni fejlesztések

Hetirend

A ritmikus, rendszeresen ismétlődő tevékenységek tervezése, szervezése az érzelmi biztonságot, a kiegyensúlyozottságot, a kiszámítható időpontok megérzését, megtapasztalását alakítja ki a gyermekekben, így segítheti a gyermeket abban, hogy majd a későbbiekben a kötöttebb napirendhez képes legyen alkalmazkodni.

Naponta szabadon választható tevékenységek:

- játék
- szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység
- verselés, mesélés
- ének, zene, népi játék, tánc
- rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- a külső világ tevékeny megismerése
- a külső világ tevékeny megismertetése - matematikai tartalmak
- irányított mindennapos mozgástevékenység
- iskola- előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek
- munka jellegű tevékenységek

Játékos, cselekvéses tanulási helyzetek felajánlása a hét bizonyos napján:

- verselés, mesélés (bábozás, dramatizálás)
- ének, zene, népi játék, tánc
- rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- a külső világ tevékeny megismerése
- külső világ tevékeny megismertetése - matematikai tartalmak
- szervezett mozgástevékenység

Kötelezően szervezhető tevékenységek:

- naponta mesélés
- naponta beszélgető kör
- naponta irányított mozgás
- népi játék, tánc
- iskola- előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek

Havonta több alkalommal tervezünk sétát, melynek célja a közös élményszerzés, szűkebb és tágabb környezetünk megismerése, tervezett és a spontán ismeretszerzés.

Óvodai nevelésünk, pedagógiai munkánk a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységekben, az óvoda teljes nyitva tartása alatt, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével valósul meg. A tevékenységek megvalósítására választott munkaforma és módszer a tevékenység sajátosságainak, céljának és a gyermekek életkori sajátosságainak, fejlettségének figyelembevételével, a kompetenciafejlesztést támogatva történik. Az alkalmazott módszerek a tanítás-tanulás eredményességét segítik, a gyermekek, gyermekcsoportok, különleges bánásmódot igénylő gyermekek figyelembevételével, a differenciálás megfelelő módjával, formájával. A tevékenységek során többféle, változatos módszertani megoldásra törekszünk, az adott helyzetnek való rugalmas megfelelés érdekében. Minden tevékenységben feladatunk a gyermekek tudatos motiválása, aktivizálása. A pedagógiai munka során építünk a gyermekek más forrásból szerzett ismereteire, tudására. Fogalomhasználatunkat a pontosság, a példaértékűség, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodás jellemzi. A tevékenységek céljainak elérése érdekében különböző tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket használunk.

A szervezett tanulás frontális, mikro-csoportos és egyéni munkaformában valósíthatók meg:

- Az önálló, **egyéni munkaforma** engedi a gyermek számára a próbálkozást, az önálló gondolkodást, az egyéni megoldások keresését.
- A **mikro-csoportos** munkaformában kis létszámú csoportokban végzik tevékenységüket, ahol módjuk van egyéni munkára, de lehetőségük van páros és csoportos összedolgozásra, kooperációra is. Ez a módszer lehetőséget nyújt három kulcskompetencia (kommunikációs, együttműködő, problémamegoldó) valamint a tolerancia és empátia fejlesztésére.
- A **frontális** munkaforma során az óvodapedagógus kerül központi szerepbe, a gyermekek egyéni képességeinek fejlesztésére, differenciálásra kevés a lehetőség, ezért választásánál körültekintő módon kell eljárni.

A **tevékenységek időkereteit** nem korlátozzuk, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait vesszük figyelembe.

A teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek az **óvodapedagógusok feltétlen jelenlétében és közreműködésével** történnek. A **tevékenységek tervezése** mindegyik korosztálynak szeptember 1-től június 15-ig történik.

A nyári időszakban is szervezze meg az óvodapedagógus, hogy a gyermekek kedvük szerint vehessenek részt felkínált tervszerű tevékenységekben.

Vegyes életkorú szervezésű csoportunkban elengedhetetlen és elsődleges az **egyéni, differenciált bánásmód** alkalmazása. Pedagógiai munkánkban ez azt jelenti, hogy figyelembe vesszük a gyermekek egyéni különbségeit és ehhez igazítjuk a nevelési és oktatási módszereket. Ez magában foglalja a tanulási stílusok, képességek, érdeklődési körök és fejlődési ütemek figyelembevételét, és olyan feladatok, módszerek és támogatás nyújtását, melyek a leghatékonyabban segítik a gyermekek fejlődését.

Differenciált bánásmódunk lényege:

- Egyéni különbségek felismerése: Nem minden gyermek egyforma, és ez a nevelésben is megmutatkozik.
- Személyre szabott megközelítés: Az óvodapedagógusoknak alkalmazkodniuk kell a gyermekek egyéni igényeihez.
- Rugalmasság: A módszerek, feladatok és a tempó is rugalmasan változhat.
- Támogatás: A differenciált bánásmód célja a gyermekek fejlődésének támogatása, nem pedig egyforma elvárások támasztása.

A differenciálás lehetőségei a tapasztalatszerzési, ismeretszerzési, tanulási folyamatban

- motiváltság elérésében (mozgásigényére, az óvodapedagógussal vagy a barátjával való együttlét vágyára, kíváncsiságára, érdeklődésére, siker-élményre való törekvésére, alkotásvágyára, felfedezési vágyára, esztétikai igényére, önmegvalósítási vágyára, amelyek kihasználhatók vagy felkelthetők)
- tartalomban (tartalom mennyiségében, mélységében, részletezettségében, minőségében, a tartalmi részek egymásra építettségében, kapcsolataiban, a már meglévő tapasztalataiban, ismereti anyagban, a gyermeki érdeklődés irányultságában)
- célban, szintben (egyes fejlődő képességek fejlettségének elérése, valamint jártasságok, készségek kialakulása érdekében azonos vagy eltérő szintű feladatok végzése, más eszközök bevonásával, vagy azok megkeresésével, egyszerűbb vagy bonyolultabb problémák felvetésével, kereső/kutató/felfedező módon)
- módszerek használatában (beszélgetés, megbeszélés előnyben részesítése némely gyermeknél, vagy az elbeszélés, a bemutatás, szemléltetés, magyarázat eljárásainak megválasztása, az értékelés módszerének különféle eljárásai -elismerés, megerősítés,

dicséret, jutalmazás, bátorítás, ösztönzés, példaként kiemelés- , az elmarasztalás formái -büntetés, rosszallás, stb.

- munkaformák gyermekhez igazításában (igény szerinti egyéni, páros - óvodapedagógussal vagy a barátjával, csoportban -homogén vagy heterogén csoportban, szimpátia alapján létrejött csoportban, frontális körülmények között)
- szervezés módjában (kötött, kötetlen, mikro-csoportban, kooperatívan)
- irányítás módjában (direkt, indirekt, nyitott vagy zárt formában)
- az információk megszerzése során a közvetítésmód csatornájában (auditív, vizuális, audiovizuális, kinesztetikus, komplex, interaktív, tárgyi, síkbeli, makett, manipulatív, kísérleti, természetes, mesterséges eszközök használatával, szimbólumok, technikai eszközök , stb.)
- az információ megszerzése, vagy a tevékenység folyamatának struktúrájában (játékba ágyazottan, játékra építve, komplex tevékenységsorban, integráltan, valamint projekt módon; egy téma körül járásaként, vagy egy probléma megoldásaként, vagy a kis lépések elvét követve, vagy nagyobb lépésekben, stb.)
- egyes elemek egymásutániségében (a műveletek egymásutániségében, sorrendjében, bonyolultságukban, sokaságukban, az információk megszerzésének folyamatának szakaszainak egymásutániségében, pl. felidézés, gyakorlás, információ megszerzése, vagy ennek más sorrendje)
- a nevelés stílusában (demokratikus, ráhagyó, diktatórikus, szeretetteljes, családi, elfogadó...)
- a pedagógus szerepből adódó (katalizáló, ösztönző, tanácsadó, segítségnyújtó, irányító, szabályzó, mellérendelt, alárendelt, fölérendelt viszonyban)
- választás módjában (szóban, rajzban, megmutatva, megsúgva, megépítve, elkészítve, megalkotva, kiválasztva a helyeset)
- munkavégzés ütemében, tempójában (a feladatvégzés sebességéhez való igazodás: lassú, gyors, időre, egyéni tempóban, kiegészítő feladatok adásával)
- önállóság fokában, segítségadás módjában (önállóan, segítve, magyarázva, utánózva, bemutatva, megmutatva, együtt végezve kis segítséggel, együttvégezéssel, stb.)

A program tevékenységkerete

Évkörhöz és ünnepkörökhöz kapcsolódó szokások és hagyományok

Az óvodapedagógus építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött, az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Teremtse meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk kulturális gyökere, és a mai gyerekek is megismerhetik szépségét, értékét. Fontos, hogy figyelembe vegyük lakóhelyünk hagyományait. A népi hagyományok gazdag tárházából a gyermekek korának megfelelő, számukra örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemek kerülnek kiválogatásra és beillesztve a nevelés folyamatába.

A mindennapok népszokásőrző tevékenységei közül azok kapnak helyet, amelyek a földhöz, a természethez, a természetes anyagokhoz való kötődést, a felnőttek és a gyermektársak megbecsülését állítják előtérbe.

A jeles napok eddig is részét képezték óvodai nevelésünknek (karácsony, farsang, húsvét), továbbá megjelenhetnek olyan hétköznapi népszokásait őrző tevékenységek, melyek visszatérő jelképeikkel, cselekvéssel ünnepivé emelik azt.

Az óvodában ünnepelhető jeles napok

Az őszi jeles napjai, néphagyományai:

- Mihály nap (szeptember 29.)
- Őszi betakarítással kapcsolatos tevékenységek (alma-, szőlőszüret, dióverés, befőzések, aszalások, aratás, kenyérsütés, termésgyűjtések, termésjátékok készítése)
- Márton nap (november 11.)

A tél jeles napjai, néphagyományai:

- Advent (koszorú, gyertya készítése, cseresznyefa-ág hajtatas, népi kismesterségek, mézeskalács sütés)
- Mikulás (december 6.)
- Luca napja (búza vetés, Lucázás)
- Karácsony (betlehemezés, pásztorjáték)
- Újév (jókívánságok, madáretetés,)
- Farsang (búcsú a téltől, télcsúfoló, farsangfarka, kiszabás égetés)

A tavasz jeles napjai, néphagyományai:

- Tavaszköszöntés (hajtatás, csíráztatás, palántázás, veteményezés)
- Húsvét (locsolkodás, tojásfestés, komatálázás, zöldág-járás)
- Pünkösöd (májusfa állítás, kitáncolás, pünkösödölés)

Egyéb hagyományaink

- Anyák napja
- Gyermeknap
- Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatója
- Környezetvédelemhez kapcsolódó világnapok (Madarak és fák napja, Föld napja, Víz világnapja)

Évkörök és ünnepkörök hagyományainak ajánlott tartalmi

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezessen be, amelyhez az óvodapedagógus a gyerekek kíváncsiságát kielégítve, folyamatosan biztosítson változatos tevékenységet. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variálja. A hagyományok ápolása közben történő együtt játszás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep a külsőségeivel együtt se legyen merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együtt játszást biztosítson. Az óvodapedagógusok együtt tervezzék meg és értelmezzék az óvoda rendezvényeit, programjait úgy, hogy az az életkori sajátosságoknak, az élményalapú pedagógiának eleget téve, a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltessék.

Mihály nap (szeptember 29.)

A gyerekek számára nyújtson az óvodapedagógus lehetőséget, hogy megtapasztalhassák a természet változását (pl.: feküdjének az avarban). Megfigyelhetik (lehetőség szerint) az állatok viselkedését (madarak, méhek, bogarak), hallgathatnak róluk népmeséket, mondókákat. Gyűjthetik a természet kincseit, rendezgethetik, díszíthetik vele csoportszobát, szerepjátékaik során használhatják azokat, barkácsolhatnak belőlük. Tanulhatnak névcsőfolókat, vásári kikiáltó rigmust, ismerjenek meg néhány találós-kérdést, közmondást a vásárról, hallgathatnak mesét, verset pásztorokról, juhászokról is. Készíthetnek vásárfiát és egyszerű népi játékokat, eszközöket. Ismerkedhetnek népi hangszerekkel, népzenevel, egyszerű lépésekkel, forgásokkal, térformákkal, próbálhatnak a táncos mozdulatokat. Játshatnak énekes népi játékokat, ügyességi, illetve sportjátékot (pl. kakasviadal, zsákban futás stb.).

Őszi betakarítással kapcsolatos tevékenységek

Gyűjthetnek őszi terméseket, gyümölcsöket, zöldségeket. Lehetőség szerint részt vehetnek betakarításukban, szüreten, tapasztalatot szerezhettek, hogyan történik tárolásuk, mit készítenek belőlük. Játékos tevékenységek keretében ismerkedhetnek a kompót-, savanyúság, gyümölcssaláta készítésével, befőzéssel, sütemény, kenyér sütésével. A betakarítási, gyűjtögető munka után az anyagokat, terméseket felhasználhatják játékok, művészeti és egyéb tevékenységeik során. (terméskirakók, csuhé, kukorica, csutka, gyékény, napraforgó, dió, tök, krumpli, stb. felhasználásával készült játékok, alkotások, eszközök).

Márton nap (november 11.)

Ismerkedhetnek a jeles naphoz kapcsolódó népszokásokkal. Játshatnak „libás” dalos, mozgásos játékokat, részt vehetnek Márton napi „eszem-iszom” programokban, készíthetnek lámpást.

Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

- Mikulás (december 6.)
- Karácsony (december 24-25-26.)

Ismerkedjenek meg az advent jelképeivel (koszorú, naptár). A naptár alapján minden nap készülhetnek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Hallgathatnak, énekelhetnek dalokat, mondókát, verset a Mikulást és a karácsonyt várva. Készíthetnek egyszerű ajándékot szüleiknek. Figyelemmel kísérhetik a vízbe tett cseresznyeág, az ültetett Luca-búza változásait, növekedését. Ismerkedhetnek karácsonyi népszokásokkal (pl. kotyolás, betlehemezés, pásztor-játék stb.) Részt vehetnek az óvoda díszítésében, az adventi időszak változatos tevékenységeiben (pl. mézeskalács sütése, sült alma, krumpli készítése, gyertyaöntés stb.), szüleikkel adventi barkácsolásban.

Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)

Készíthetnek, díszíthetnek különböző technikával álarcot, öltözhetnek jelmezbe, szüleikkel együtt részt vehetnek táncos mulatságon, farsangi, tréfás, ügyességi játékokban.

Tanuljanak dalt, mondókát a farsang köszöntésére, a tél elkergetésére. Hallgathatnak tréfás mesét, éneket, verseket. Segíthetnek a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.

Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

Ismerkedjenek a húsvét jelképeivel, a népi hagyományokkal, a jeles naphoz kapcsolódó népszokásokkal. Halljanak, tanuljanak locsolóverset. Locsolkodhatnak, részt vehetnek nyuszi váró tojás-játékokban, komálhatnak, bejárhatják az óvoda határait. Díszíthetnek tojást különböző technikákkal. Részt vehetnek a tavaszi ünnepkörhöz kapcsolódó játékos, munkajellegű tevékenységekben, segíthetnek csoportszobájuk tavaszi nagytakarításában, dekorálásában. Ültethetnek, veteményezhetnek konyhakerti magaságyásokban), süthetnek kalácsot.

Pünkösöd (Húsvét után 50. napon)

Ismerkedjenek az ünnep jelképeivel, a népi hagyományokkal, a jeles naphoz kapcsolódó népszokásokkal. Részt vehetnek májusfa állításában, kitáncolásában, tréfás vetélkedőben, tavaszi versenyjátékokban, Pünkösdi király és királyné választáshoz kapcsolódó tevékenységekben, játékokban az óvoda udvarán. Hallgathatnak népzene, népdalokat, mesét, tanulhatnak énekes játékot, egyszerű tánclépéseket.

Anyák napja

Gyermekközpontú, életkori sajátosságoknak megfelelő tartalommal megtöltött esemény. Mondhatnak alkalmi dalokat, verseket, játszhatnak az édesanyákkal, nagymamákkal közösen dalos és drámajátékokat, ajándékkal, kedveskedhetnek, bevonhatják az édesapát a meglepetés előkészítésébe.

Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatója

Gyermekközpontú, életkori sajátosságoknak megfelelő tartalommal megtöltött esemény a szülők és érdeklődők részvételével. A gyerekek mondhatnak verseket, énekelhetnek, dramatizálhatnak mesét, mutathatnak be tornagyakorlatokat, megoldhatnak játékos feladatokat.

Környezetvédelemhez kapcsolódó világnapok

A világnapok tartalmi megvalósítása során törekszünk a változatos, a gyermeki életkorhoz illeszkedő, tevékenységekben megvalósuló, élményekben gazdag feldolgozásra. A lehetőségekhez képest a gyerekek részt vehetnek sétákon, kiránduláson, megfigyeléseken, madárgyűrzésen, állatsimogató programokon, stb.

6.4. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda pedagógiai munkájának hatékonysága és szakmai fejlődésének támogatása érdekében tervezi, alakítja és működteti külső kapcsolatainak rendszerét. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, ezért az óvoda kulcsfontosságú partnere a család, a szülő, gondviselő.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és óvodáskor után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében, illetve az óvoda működésének elengedhetetlen partnerei. (bölcsődék, iskolák és egyéb szociális intézmények, városi és országos köznevelési intézmények, pedagógiai szakszolgálat intézményei, család és gyermekjóléti szolgálatok, egészségügyi intézmények, közművelődési intézmények, fenntartó, működtető központ, szakmai szolgáltatás intézményei). Az óvoda a kialakított kapcsolatrendszeren keresztül épít a partnerek igényeire, elégedettségükre, innovatív támogatásokra. Az intézmény a jogszabályi előírásoknak megfelelően eleget tesz tájékoztatási, adatszolgáltatási és jelzési kötelezettségének. A szóbeli, papíralapú vagy digitális formában megvalósuló kapcsolattartást, kommunikációt minden partner esetében a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemezze. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok alakításában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Szülők, családok

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hatékony segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Amennyiben az óvoda gyermekösszetétele kívánja, a nemzetiséghez tartozó gyermekek érdekében felveszi a kapcsolatot az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel. Az óvoda körültekintően szervezi meg és szabályozza a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni. Az óvoda által és a családokkal

közösen szervezett események ünnepek, családi hangulat kialakításával, a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is, kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

A kapcsolattartás formái: nyílt nap leendő óvodások és szülei részére, családlátogatás (szükség szerint), anyás befogadás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, mintát kapjon a gyermeke neveléséhez), napi kapcsolattartás, szülői értekezletek, fogadó órák, nyílt napok, féléves, illetve szükség szerinti beszélgetések a gyermekek fejlődéséről, faliújság, igény és elégedettségi vizsgálatok, szülői szervezeti megbeszélések, értekezletek, internetes felületek, zárt csoport, OviKréta

Tartalma: minden, a gyermek óvodai életével, a gyermek fejlődésével kapcsolatos tájékoztatás, információátadás, együttműködés

Felelős: igazgató, óvodapedagógus

Szülői szervezet

A szülői szervezet tájékoztatása a szülői értekezletek alkalmával történik meg. Jogszabály által előírt véleményezési és egyéb jogok gyakorlását az év elején meg- vagy újraválasztott elnök által gyakorolják. Támogatásukra, segítő együttműködésükre az egész nevelési év során számítunk.

A kapcsolattartás formái: megbeszélés, tájékoztatás

Tartalma: az óvoda működésével kapcsolatos, jogszabályban meghatározott esetekben való véleményezéshez szükséges tájékoztatás, információ-átadás, együttműködés, programokban való részvétel

Felelős: igazgató, óvodapedagógus

Fenntartó

Korrekt, támogató, törvényes és szakmaiságon alapuló együttműködésre törekszünk az óvoda működésével kapcsolatos minden területen. Hívjuk és várjuk a fenntartó képviselőit az óvoda rendezvényeire, napi tevékenységünk megismerésére annak érdekében, hogy szakmai, pedagógiai munkánkat teljes körűen bemutathassuk, megismerhessék.

Feladatok:

- beszámolók, munkaterv és egyéb, jogszabály által meghatározott dokumentumok legitimációs eljárásrendjének betartása
- tájékoztatás, egyeztetés az óvoda személyi és infrastrukturális, tárgyi feltételeinek alakulásáról, tervezéséről, gazdálkodásáról
- határidők betartása, együttműködés igazgatói teljesítményértékelésben

A kapcsolattartás formái: képviselő- testületi ülések, telefonos információ átadás, online formák, személyes találkozók, tervezetek, beszámolók, adatszolgáltatás

Tartalma: az intézmény működésével, gazdálkodásával kapcsolatos minden terület

Felelős: igazgató

Szigligeti Közös Önkormányzati Hivatal pénzügyi, munkaügyi szakemberei

Gazdálkodási, működési, munkaügyi kérdésekben szoros, kölcsönös információcserén, egymás támogatásán alapuló együttműködést kívánunk folytatni.

A kapcsolattartás formái: személyes megbeszélések, telefonos információ átadás, online formák (tervezetek, beszámolók, adatszolgáltatás), ügyfélkapu

Tartalma: az intézmény működésével, gazdálkodásával, munkaüggyel kapcsolatos területek

Felelős: igazgató

Köznevelési intézmények

Óvodák

A szakmai, pedagógiai információk megosztása, a nyári időszak ügyeleti megoldásai miatt, igazgatói munkacsoport keretében hatékony, kölcsönös segítségnyújtáson alapuló kapcsolatot folytatunk a környékbéli óvodák igazgatóival.

A kapcsolattartás formái: munka értekezletek, megbeszélések, telefonos információ átadás, online formák

Tartalma: pedagógiai, szakmai, módszertani, vezetői, tanügyigazgatási, munkáltatói, működési feladatok, tapasztalatcsere

Felelős: igazgató

Általános iskolák

Az óvoda után a gyermek számára az általános iskolába lépés, az első évek tapasztalata alapvetően meghatározza az iskolához való viszonyt a későbbiekben is. A problémamentes átmenet biztosítása, az iskolai kudarcok megelőzése érdekében a környék iskolával kialakult kapcsolat fenntartására, továbbfejlesztésére törekszünk.

A kapcsolattartás formái: telefonos információ átadás, online formák

Tartalma: óvoda- iskola átmenet megkönnyítése, adatszolgáltatás, gyermekek nyomonkövetése

Felelős: igazgató

Az óvoda jó, kollegiális viszony kialakítására, ápolására törekszik a környék más nevelési, oktatási intézményeivel is. Ezekben az esetekben, jellemzően adott gyermek esetében történik meg a megkeresés, a kapcsolatfelvétel.

Veszprém Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Tapolcai Tagintézménye

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek vizsgálata, szűrése, fejlesztése és kontrollvizsgálatuk érdekében folyamatos az együttműködés. Szükség esetén további kapcsolatban állunk a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Tanulási Képességet Vizsgáló, Beszédvizsgáló, Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal, melynek feladata a járási szakértői bizottság vizsgálata alapján felmerülő sajátos nevelési igény megállapítása/kizárása komplex (orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai) vizsgálat által, valamint az SNI-s gyermekek felülvizsgálatának elvégzése.

A kapcsolattartás formái: személyes esetmegbeszélések, telefonos információ átadás, online formák, részvétel szakmai megbeszéléseken, képzéseken

Tartalma: BTMN gyermekek szűrése, fejlesztése SNI gyanús gyermekek további vizsgálatra küldése, iskolaérettségi vizsgálatok, fejlesztési lehetőségek, tanácsadás, integráció

Felelős: igazgató, óvodapedagógus

Család- és Gyermekjóléti Központ - Tapolca

Az óvoda, mint a jelzőrendszer része, jelzési kötelezettséggel tartozik minden olyan ügyel kapcsolatban, melyben felmerül a gyanú elhanyagolás, bántalmazás, veszélyeztetés miatt.

A kapcsolattartás formái: részvétel előadásokon, megbeszéléseken, esetmegbeszélés, szakmai tanácsadás, konzultáció, online formák, telefonos információ- átadás

Tartalma: a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése, jelzőrendszeri tagként együttműködési, jelzési kötelezettségünk teljesítése

Felelős: igazgató, óvodapedagógus

Óvodai szociális segítő

A kialakított hatékony együttműködés fenntartásra, fejlesztésére törekszünk. Munkánkat az óvoda kiemelt pedagógiai feladataihoz igazodó szolgáltatási terv alapján végezzük.

Óvodai szociális segítő fogadóóráinak időpontja: minden hó első hétfőjén 9⁰⁰ – 10⁰⁰

A kapcsolattartás formái: megbeszélés, esetmegbeszélés, fogadóóra, szakmai tanácsadás, konzultáció, hospitálás, online formák, telefonos információ- átadás, óvodai rendezvényen való részvétel

Tartalma: gyermekvédelmi feladatok, egyéni tanácsadás, csoportos és közösségi tevékenységek, érzelmi nevelés támogatása

Felelős: igazgató

Pedagógiai Oktatási Központ - Székesfehérvár

A szakmai támogatás érdekében (minősítési eljárás, pedagógus életpálya modell, módszertani segítségnyújtás) törekszünk az intézménnyel való együttműködésre, kapcsolattartásra.

A kapcsolattartás formái: online formák, részvétel szakmai előadásokon, képzéseken, telefonos információ átadás

Tartalma: a pedagógiai szakmai szolgáltatás keretében nyújtott segítség, támogatás

Felelős: igazgató

Egészségügyi szakemberek

A település védőnőjével, fogorvossal szorosan együttműködve, szükség esetén a gyermekorvos bevonásával végezzük tevékenységünket.

A kapcsolattartás formái: egészségügyi szűrések az óvodában, eseti megbeszélések, telefonos információ átadás (adatszolgáltatás, felmentési dokumentációk)

Tartalma: a gyermekek egészségi állapotának, fejlődésének figyelemmel kísérése, a prevenció és az esetleges betegségek, rendellenességek kiszűrése

Felelős: igazgató

Közművelődési intézmények

A pedagógiai programban megfogalmazottak maradéktalan végrehajtása érdekében szoros kapcsolatot ápolására törekszünk a település és a környék közművelődési intézményeivel.

A kapcsolattartás formái: részvétel előadásokon, személyes látogatás, online formák, telefonos információ átadás

Tartalma: kulturális élményszerzési lehetőségek biztosítása

Felelős: igazgató, óvodapedagógus

7. A program tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

7.1. Játék

A játék célja:

- a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése
- az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek, kreativitásuk kibontakoztatása
- a világban való eligazodás elősegítése a külvilágból és saját belső világukból származó benyomásaik által

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék, mint szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodában előtérbe helyezzük a szabad játék érvényesülését. A játék kiemelt jelentősége megmutatkozik óvodánk napirendjében, időbeosztásában és a játékos tevékenységszervezésben is.

A szabad játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Törekedni kell a játék során is a tevékenységekben megvalósuló, cselekvésbe ágyazott tanulási folyamat megvalósítására. A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség.

A szabad játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszköz, élmények)

Kreatív, alkotó **légkört** elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvodapedagógus, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot, tevékenységet választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk. Az óvodapedagógus teremtsen meg mindezekhez a feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet. Az óvodapedagógus a csoportban csak annyi szabályt vezessen be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkör segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. Az óvodapedagógus őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez használhat humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, vegye észre a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumokat.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki. A csoportszobában legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített "kuckóknak". A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több

nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az óvodapedagógus segítse az udvari szimbolikus játékok kibontakozását.

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. A játékhoz szükséges időt a folyamatos napirend, a játékba integrált tanulásfelfogás jól segíti. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak, mely során olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás képessége is fejlődik.

A kreativitást kibontakoztató, anyagok, eszközök, **játékszerek** olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközöket biztosítson, melyek esztétikusak, ízlésesek, praktikusak, az alkotó készséget fejlesztik, színesek, jó minőségűek és megtalálhatóak legyenek különböző egyszerű, félkész játékok is.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, melyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szimbolikus játékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amelyek ösztönzik a gyermekeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek. Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekeknek bővítse eszközválasztékát a szimbolikus, a konstruáló és szabályjáték gazdagítására.

A gyermekek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal**, **élményekkel** gazdagítják a játék tartalmát. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játéksituációkban

A játék számtalan lehetőséget teremt az interaktív kommunikációra, párbeszéd kialakítására. Az óvodapedagógus és a nevelést-oktatást segítő munkatársak beszéde modellértékű a gyermeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti elő. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.).

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodai élet megszervezésénél vegye figyelembe, hogy a napirendben a szabad játék túlsúlya érvényesüljön.
- Biztosítson megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz (gyakorló játék, szimbolikus játék, szerepjáték, konstruáló játék, szabályjáték).
- Tudatos jelenlétével, szükség szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival biztosítsa az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását, adjon utánozható mintát, segítse a gyermekek közötti játékkapcsolatok alakulását.
- A gyermekek beszédkésztségének fejlesztése a játékszituációkban.
- Világos, egyértelmű, konkrét cselekvésre vonatkozó, pozitív értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermeki fejlődés támogatása az egyéni képességek figyelembevételével.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- ❖ Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus játék.
- ❖ Ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- ❖ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ❖ Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- ❖ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok, a problémamegoldás és konfliktuskezelés területein is.
- ❖ Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.
- ❖ Elfogadják játszótársaik elgondolását, képesek alkalmazkodni.

7.2. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével

Verselés

A **mondókák, dúdoló, versek** hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, **ölbeli játékok**hoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt sokszor ismétlik az **állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat**, de sohase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét. Az óvodapedagógus a legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze. Az óvodapedagógus kínálja fel a gyermekek számára a választás lehetőségét. A gyermekek **versanyaga** gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan **közmondásokat**, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. 4-5-6 éves korban a népi mondókák, **névcúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók** alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és kortárs költők ritmusélményt nyújtó versei. A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, az évszakok szépségét. A nagycsoportos gyermekek körében is minden adandó alkalmat használjon fel az óvodapedagógus a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes **találós kérdéseket, rímjátékokat**. Legyen lehetőség az ilyen típusú játékokra is.

Mesélés

A **mese** a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese, képi és konkrét formában, a **bábozás** és **dramatizálás** eszközeivel is, feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Az óvodapedagógus meseválasztásakor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az **életrajzi mese** különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átléltető szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

3-4 éves korosztály számára az óvodapedagógus olyan **mesét** válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Kapjanak helyet a klasszikusok és **kortárs** írók meséi is. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végig hallgatására. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a novellisztikus-realisztikus meséken át, épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a **meseregényeket, folytatásos mesét** is szívesen hallgatják, (főként a délutáni pihenő alatt) napokon keresztül izgatottan várják.

A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese **dramatikus feldolgozásának**. Először az óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű mesét, a gyermekek élményeit. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a **bábokat**. Az óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket. Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos gyermekek bábozzanak, dramatizáljanak minél több alkalommal.

A nagyobb gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógus meséit. A gyermekek arcán megjelenik a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsák

szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.

A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi (népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi), a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására, ezért az óvodapedagógus közvetett módon, a csoport szokásainak megfelelő módon (pl. zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével, gyertyagyújtással) hívhatja a gyermekeket a mesehallgatásra. A tevékenység befejezését szintén a csoport szokásának megfelelően jelezhetik.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket, s hozzák el otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvodapedagógusok feladata. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékokban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Az óvodapedagógus feladatai

- A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, drámajáték).
- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása népi (népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi), a klasszikus és kortárs művek felhasználásával az életkori sajátosságoknak megfelelően.
- A gyermeki önkifejezés lehetőségének biztosítása.
- A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságának, mentális higiéniájának biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.
- A tanköteles korukat megelőző nevelési évben lévő gyermekek számára differenciált, egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése.
- Világos, egyértelmű, pozitív értékeléssel, visszajelzéssel a gyermeki fejlődés támogatása az egyéni képességek figyelembevételével.
- Olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.
-

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat, mondókákat.
- ❖ Várják, igénylik a mesehallgatást, képesek a mesélés alatti szabályok betartására.
- ❖ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak önállóan is.
- ❖ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, azt mozgásban megjeleníteni.
- ❖ A bábozáshoz, dramatikus játékhoz szívesen barkácsolnak eszközöket, jelmezeket.
- ❖ Szívesen nézegetnek képeskönyveket, mesekönyveket, vigyáznak rájuk.
- ❖ Ismernek, megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.

7.3. Ének, zene, népi játék, tánc

A tevékenység célja: a közös éneklés, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok, a zenélés nyújtanak örömet a gyermekeknek, hogy azon keresztül formálódjon zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A zenei nevelés képességek szerint valósuljon meg, az éneklés, zene legyen mindennapos tevékenység.

Az óvodában a **környezet hangjainak megfigyelése**, az **ölbeli játékok**, a **népi gyermekjátékok**, az **éneklés**, az **énekes játékok**, a **zenélés**, a **tánc** örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző állami, egyházi, jeles ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A zenei anyag zöme, a népi mondókák, dalos játékok és az ünnepekhez kapcsolódó énekes népszokásokból tevődik össze. Az énekes népi játékok és a kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az

óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatarozását is.

A kisebb gyermekek nagyon élvezik az ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között **arc-, kéz-, ujj és lovagoltató játék**. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan **énekes játékokat** tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A nagyobb gyermekeknek is teremtsen az óvodapedagógus olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játsz hassanak ölbeli játékokat, mondogathassanak mondókákat. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű, dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. Az énekes népi játékok közül az óvodapedagógus már nehezebbeket is válogathat, pl. szerepcserés párválasztó, sorgyarapító játékokat. A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is. Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtti minta utánzásával követni tudnak. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet a szinkópa is. Igényes műválasztás domináljon a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket mozdulatok kitalálására. Az óvodapedagógus élethelyzethez kapcsolva tervezze meg a zenei élményközvetítést. Minél többször énekeljen népdalokat, de jelenjenek meg a zenei repertoárjában a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene. Ismerjék meg közvetve a **zenei alapfogalmakat**. Próbálgassanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Érzékeltesék különböző játékos mozdulatokkal az egyenletes lüktetést, a ritmust. Az óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Zenei tevékenységekre, zenélésre, éneklésre, dalos játéokra, mondókázásra, zenei képességek fejlesztésére, zenehallgatásra naponta jusson idő, mely történhet irányított formában, ill. spontán gyermeki és óvodapedagógusi kezdeményezésre. A zenei nevelés szervezeti formája lehet kötetlen és kötött jellegű, munkaformái tovább differenciálódhatnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikro csoportos munkaformában szervezheti

meg az óvodapedagógus, mert így a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni.

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéreztetni a nyelv kifejezőerejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókincs bővítésére.

Az óvodapedagógus feladatai

- A népi játék, gyermekdal, néptánc, a magyar kortárs művészeti alkotások és a zenehallgatási anyag igényes, életkornak és az adott csoport összetételének, képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakítása, fejlesztése.
- A tanköteles korukat megelőző nevelési évben lévő gyermekek számára differenciált, egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése.
- Világos, pozitív értékeléssel, visszajelzéssel a gyermeki fejlődés támogatása az egyéni képességek figyelembevételével.
- Olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek önként, szívesen énekelnek, játszanak énekes, mozgásos népi játékokat, hallgatnak énekszót, zenét, ismernek és biztonsággal énekelnek 8-10 dalt, népi énekes játékot
- ❖ Mondókát a magyar beszéd ritmusa szerint mondanak, egyszerű ritmusmotívumot visszatapsolnak, dallammotívumokat visszaénekelnek.
- ❖ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a ritmustól, azt cselekvéssel, énekkel, mozgással képesek kifejezni.

- ❖ Dallamfelismerést, ritmusvisszaadást változatos formában tudják alkalmazni,
- ❖ Képesek természethez kapcsolódó hangok felismerésére, utánzására, hangszínek megkülönböztetésére, hangszerek hangjának felismerésére.
- ❖ Ismerik a zenei fogalompárokat, halk-hangos, magas-mély éneklést, gyors-lassú tempó közötti különbséget képesek érzékeltetni.
- ❖ Egyszerű táncos mozgásokat ismernek, alkalmaznak (dobbantás, koppantás, páros forgás, kilépés stb.).
- ❖ Változatos térformák kialakítására képesek (kör, csigavonal).

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A tevékenység célja: a gyermeki személyiség fejlesztése az ábrázolás különböző fajtái (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka) továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés által.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, változatos eszközöket, maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben **megfelelő eszközök** szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni. Az ábrázolás különböző tevékenységi fajtái során a gyermekek használjanak sokféle, változatos eszközt, eljárást. Az alkotó-alakító tevékenységekhez az állandó, megfelelő **hely**, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre. Az alkotó tevékenységhez olyan **léggör** szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, ahol maga a tevékenység- és ennek öröme- valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására a

fontos. Az óvodapedagógus a tevékenységhez biztosítson elegendő időt is. A gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja.

Az óvodapedagógus a gyermekeket ismertesse meg az eszközök biztonságos kezelésével, használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival, a tevékenység végzésével kapcsolatos szokásokkal.

Az óvodába kerülő **3-4 éveseknek** tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók. Az óvodapedagógus tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkossanak a gyermekek sokféle, változatos technikákkal. A gyermekek tetszés szerint vehetnek részt a plasztikai alakításban, megismerhetik a gyurma, lisztgyurma, agyag alakíthatóságát. A legkisebb óvodások is ismerkedhetnek az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Teremtsünk olyan lehetőséget, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Az óvodapedagógus a **4-5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét gazdagítsa, bővítse tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb technika kapcsolásával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használhatnak ceruzát, krétát, filc- és rost írókat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, teremtsünk erre is lehetőséget. A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Készíthetnek játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat. Használhatnak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához. Az építés során próbálkozhatnak a tér variálásával, az építés részletezésével. Használhatnak ehhez egyéb eszközöket (dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat). A gyermeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására. Az **5-6-7 éves gyermekek** alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve az óvodapedagógus segítse a képi, a plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését. A képalakító alkotás során a gyermekek minél többször alkossanak közös

kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket (pl. batik, kollázs, dombormű, viaszkar, lenyomatok, papírhajtogatás, gyöngyözés, szövés, fonás, stb.). Saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek alkalmaz-
zanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon. A gyermekek plasztikai munkájában is jelenjen meg a közös térbeli, többalakos kompozíció. Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében, a barkácsolásban. Szülők segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek legyenek részesei a környezetalakító, díszítő munkának. Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze (pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket stb.). A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is. Az óvodapedagógus több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítsa a gyermekeknek. Az óvodapedagógus vállaljon szerepet a népszokások közvetítésében, a népi kultúra értékeinek átadásában, a népi kismesterségek bemutatásában is, (a lehetőségekhez mérten) ismertesse meg a gyermekekkel a természetes anyagok felhasználásának módjait (agyag, gyapjú, fonal, bőr, fa, csuhé stb.). A tevékenység során az óvodapedagógus helyezze előtérbe a természetes anyagok, termékek használatát oly módon, hogy az ösztönözze a gyermekeket, illetve mutasson példát új megoldások keresésére, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelésre.

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta. Az óvodapedagógus hetente szervezzen tudatosan irányított mikro csoportos, kötetlen formájú ábrázoló tevékenységet a gyermekek egyéni fejlettséghez és a képességekhez igazodva, ezáltal fejlesztve a képi plasztikai kifejezőképességet, a komponáló, térbeli tájékozódó- és rendezőképes-ségek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását, annak képi kifejezését és a kooperativitást. Az óvodapedagógus által előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni differenciálás, segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 4-5 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvodapedagógus teremtsen meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyak, szorongásaik, fantázia-és élményviláguk megmutatkozik.

Az óvodai nevelésünkben törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó- alakító tevékenységek tartalmának, szervezeti formáinak biztosítása .
- A gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal és az esztétikus tárgyi környezettel.
- A természetes anyagok, termékek felhasználásának előtérbe helyezésével az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
- A tanköteles korukat megelőző nevelési évben lévő gyermekek számára differenciált, egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése.
- Világos, pozitív értékeléssel, visszajelzéssel a gyermeki fejlődés támogatása az egyéni képességek figyelembevételével, a gyermeki alkotások közösségi bemutatása, a tehetségek bátorítása.
- Olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Téralakításban ötletesek.
- ❖ Szívesen vesznek részt ábrázolási tevékenységben, igényük van az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, az esztétikai élmények befogadására.
- ❖ Képalakításban, plasztikai munkáikban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ❖ Tudnak formákat mintázni elképzelésük és megfigyelésük alapján
- ❖ Alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása, színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket, formaábrázolásuk változatos.

- ❖ Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (hajtogatás, vágás, festés, nyomtatás, varrás, ragasztás, stb.).
- ❖ Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak
- ❖ Rácsodálkoznak a szép látványára, tudnak gyönyörködni benne.
- ❖ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

7.5. Mindennapos mozgás

A tevékenység célja: az egészségfejlesztés, a pszicho-motoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése, a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásainak felerősítése.

A gyermekek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Az óvodai mozgásfejlesztés anyagának részét képezik a **torna, gimnasztikai, atlétikai jellegű mozgások, sportjátékok és a mozgásos játékok**. A gyermekek természetes mozgása (járás, futás, kúszás, mászás, függés, dobás, ugrás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg futásgyakorlatokkal (pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal). Játshassanak ugrásgyakorlatokat (pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket majd leugrásokat).

Ismerkedjenek meg dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal (pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás, elkapás, labda leütés, elkapás stb.). A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására (pl. csúszások, kúszások, mászások). A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban (pl. gurulás a test hossz tengelye körül). A gyermekek játszhassanak minél több egyensúlyozó játékot. Az óvodapedagógus használjon többféle kézi szert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Készítsék a gyermekeket elvárható erő kifejtésre. Az óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A **4-5 éves gyermekek** természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a futásgyakorlatok (pl. fussanak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgy hordozással stb.). Az óvodapedagógus szervezzen ugrásgyakorlatokat (pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra, leugrás két lábra, játékos helyből-távolugró versenyt stb.). A dobásgyakorlatok során próbálgassák a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. A gyermekek minél gyakrabban játszhassanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani. Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a támaszgyakorlatokat (pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken). A talajtorna anyagjaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, a „csikórugdalózás”. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása. A gyermekek játszhassanak egyensúlyozó játékokat 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsút szereken. Az óvodapedagógus tervezzen lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat. Az **5-6-7 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazása. Az óvodapedagógus minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kézi szereket (pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket). A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást. Végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat. A gyermekek játszhassanak dobásgyakorlatokat. Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett is. A

gyermekek nagyon kedvelik a labdagyakorlatokat. Vezessék a labdát járás, futás közben. Minél gyakrabban labdázhassanak párokban, kisebb csoportokban. Végezzenek támaszgyakorlatokat, pl. pók, rákjárás, talicskázással. Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. Egyensúlyozzanak padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

Mozgásos tevékenységek során az óvónő teremtsen alkalmat speciális mozgásos feladatok beiktatására, testalkati deformitásokat megelőző gyakorlatok végzésére (**láb és tartásjavítás**). A mozgásos tevékenységek végzéséhez az óvodapedagógus használhat zenét, kiválasztásánál vegye figyelembe, milyen célra alkalmazza (relaxáció, felpezsdítés).

A gyermekek egyéni, egyedi készségekkel, képességekkel és szükségletekkel rendelkeznek, ezért fontos az óvodapedagógus részéről a differenciálás, mely megnyilvánulhat az adott feladat nehézségi fokában, a végrehajtás módjában, a segítségnyújtás mértékében, az ismétlés számában, a feladat intenzitásában, eszközhasználatban.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység
- mindennapos irányított mozgásfejlesztés
- szervezett mozgásos tevékenység

Spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység

A mozgás a gyermekek napi tevékenységében állandóan jelen van. Az óvodai életet úgy szervezzük meg, hogy minden gyermek számára biztosítva legyen a szabad játék során is a mozgáslehetőség, amit szervezete és idegrendszere igényel. A gyermekek a szabad játék során bátran használhatják a rendelkezésre álló mozgásfejlesztő eszközöket a csoportszobában és az óvoda udvarán is. Az udvaron, szabad levegőn való mozgásos játékokhoz, tevékenységekhez sokféle eszközt és tornaszereket biztosítunk a gyermekek számára (bicikli, futóbicikli, roller, hinta, labdák, karikák, ütőjátékok, stb.). A mozgásformák változatossága és szabad gyakorlása érdekében gyakran látogatjuk a település játszótérét.

Mindennapos irányított mozgásfejlesztés

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség

fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, miközben hatnak a gyermek személyiségének (pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás) fejlődésére. Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára biztosítjuk az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Szervezett mozgásos tevékenység

Heti egy alkalommal kötelezően szervezett, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenység, amelyek természetesen nem jelenthetnek kényszert a gyermekek számára. Helyszíne a tornaszoba illetve jó idő esetén az udvar. Anyagát a mozgásos utánozó játékok, futójátékok, szabályjátékok, versenyjátékok, rendgyakorlatok, gimnasztikai gyakorlatok (szabad, páros, társas, kéziszerrel végzett, padgyakorlatok - kartatások, testhelyzetek, kar-törzslábmozgások) járás, ugrás, futás, mászás, gurulóátfordulás, lengés, egyensúlyozás, dobás, hajítás, labdagyakorlatok adják.

Vegyes életkorú csoportszervezés miatt az életkori és egyéni sajátosságok szerinti differenciálás kiemelt jelentőségű. Elsődleges cél a mozgás megszerettetése, az önismeret fejlesztése, a pozitív élményen alapuló közösségfejlesztés.

Fontos a biztonság és balesetmegelőzés szabályainak, szokásainak megismertetése, betartása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, a mindennapos irányított mozgásfejlesztés és a szervezett mozgásos tevékenység feltételeinek biztosítása.
- A mindennapos irányított mozgásfejlesztés és a szervezett mozgásos tevékenység tervezése, szervezése sokszínű, változatos és örömteli gyakorlási formákkal, játékokkal.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése, egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Balesetmegelőzéssel, biztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák alakítása, fejlesztése
- Együttműködés fejlesztése.
- A tanköteles korukat megelőző nevelési évben lévő gyermekek számára differenciált, egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése.
- Világos, pozitív értékeléssel, visszajelzéssel a gyermeki fejlődés támogatása az egyéni képességek figyelembevételével.
- Olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni, igénylik.
- ❖ Növekszik teljesítőkéességük, mozgásuk összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú.
- ❖ Cselekvőképességük gyors, kitartók a mozgásban.
- ❖ Betartják a szabályokat a különböző mozgásos játékokban.
- ❖ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.

7.6. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: A gyermek aktivitása és érdeklődése során szerezzen tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti-emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során ismerje meg a természet, a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, szűkebb környezet, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösségekhez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg azok szeretetét,

védelmét. A környezet megismerése során jusson birtokába matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.

A környezeti nevelés folyamata sokrétű, a gyermekek minden tevékenységét áthatja. A tárgyi, természeti környezettel, jelenségekkel kapcsolatos tapasztalásoktól a társadalmi környezet érzékeléséig terjed. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükséges. **A környezet tevékeny megismerése a matematikai neveléssel** szoros interakcióban van. A gyerekek tevékenység közben tapasztalják meg a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat. A tevékenységek tervezésben, a komplex témakörökben való gondolkodás (témahét) valósuljon meg, mely során lehetőség van a projekt módszer elemeinek alkalmazására. Az óvodapedagógus a környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti és ébren tartja a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat. Változatos lehetőségek biztosításával elősegíti, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit. Lehetőséget ad a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidőzésére. Figyelembe veszi a gyermekek természeti és társadalmi környezetére vonatkozó meglévő tapasztalatait, és azt is, hogy ezek a tapasztalatok családjuk és lakóhelyük eltérő jellegéből adódóan különbözhetnek.

A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedjenek meg az óvoda közvetlen környezetével. Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Szerezzenek tapasztalatokat az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről. Gyűjthetnek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Ismerkedhetnek meg az óvoda utcájával, épületeivel, boltjával, az ott található intézményekkel, nevezetességekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel. Az óvodában vegyenek részt a növények ápolásában, gondozásában a konyhakerti munkákban. Szerezzenek tapasztalatokat néhány gyümölcs, zöldség, virág, állat, madár jellegzetességeiről, vegyenek részt madáretetésben. Ismerkedjenek testükkel, fő testrészeikkel, az érzékszervek funkciójával, ápolásával. Tudjanak életkoruknak megfelelő elemi ismereteket önmagukról, játszanak szimulációs játékokat a családról. Séták alkalmával gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, ismerjenek fel közlekedési eszközöket, járműveket. Ismerjenek és nevezzenek meg néhány környezetükben lévő színt. Beszélgessenek a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Az óvodapedagógus **a 4-5 éves gyermekek** tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Az óvodapedagógus törekedjen

a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására. Vegyék észre az évszakok szépségét, időjárás változásait, jellemző jegyeit. Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezhetnek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatást, nézegethetnek képeket, okostáblán megtekinthetnek a környezeti nevelés témakörébe tartozó természeti és társadalmi jelenségeket, eseményeket bemutató rövid videókat, játszhatnak és megoldhatnak IKT alapú fejlesztő feladatokat. Nézegethetnek családi képeket, melyről a gyermekek bemutathatják család tagjait, otthonukat. Ellátogathatnak az orvosi rendelőbe, faluházba, könyvtárba. Csodálják meg a környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket, az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat. Nézegessenek képeken, könyvekben vadon élő és vadállatokat. Tudatosuljon bennük testük ápolásának szükségessége, az egészségvédelem fontossága és az orvos gyógyító munkájának szerepe. Lehetőség szerint vegyenek részt az évszakoknak megfelelő kerti, udvari munkákban. Csoportosítsanak, válogassanak különböző szempontok szerint, keressenek összefüggések események, jelenségek között, szerezzen minél több, sokrétű tapasztalatot. Környezetük tárgyain, jelenségein ismerjenek fel újabb színeket. A gyermekek érdeklődésére, előzetes tudására alapozva, azt kielégítve, ismereteik bővítése, elmélyítése céljából az óvodapedagógusnak lehetősége és egyben feladata is van az időben és térben távolabbi események, jelenségek feldolgozására, megismerésére (világűr, bolygók, Föld, földrészek, természeti jelenségek, országok, más népek, dinoszauruszok, ősemberek, stb.)

Az **5-6-7 éves gyermekek** ismerkedjenek meg az óvoda tágabb környezetével. Fedezzék fel az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit. Csíráztathatnak, ültethetnek növényeket. A gyermekek megismerkedhetnek gyógyfűvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is. Az óvodapedagógus által kínált változatos tevékenységek szervezésével tegye lehetővé, hogy megemlékezzenek a környezetvédelemhez kapcsolódó jeles napokról. A gyermekek végezhetnek egyszerű kísérletet a növényekkel, állatokkal (pl. földi giliszta farm, katicabogár altatása), vízzel, levegővel és a talajjal is. Lehetőség szerint látogathassanak el a középületekbe: színházba, kiállító termekbe, építkezésekhez, bölcsődébe, óvodába, iskolába, vasútállomásra. Legyen ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Lehetőség szerint látogathassák meg környezetük háziállatait, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját. Nézegessenek képeken, könyvekben, okostáblán vadon élő állatokat.

Figyeljék meg a felnőttek munkáját, szimulációs és szerepjátékokban jelenítsenek meg néhány foglalkozást. Tapasztalják meg milyen jelentősége van az önkiszolgálásnak, a naposi, a különböző kerti és a környezet tisztaságához, rendjének megőrzéséhez kapcsolódó munkáknak. Szimulációs és szerepjátékokban jelenítsék meg a családot, beszélgessenek a család legfontosabb szükségleteiről. Elemi ismeretekkel rendelkezzenek önmagukról és közvetlen családtagjaikról. Figyeljék meg a napszakokat, tapasztalatok rendszerezésével vegyék észre az idő múlását, ismétlődését. Ismerjék testüket, tudják megnevezni és mutatni testrészeiket, érzékszerveiket, tudják azok funkcióit, védelmük fontosságát. Ok-okozati összefüggéseket fedezzenek fel, hasonlítsanak össze, csoportosítsanak, válogassanak különböző, több szempont szerint is. A gyermekek érdeklődésére, előzetes tudására alapozva, azt kielégítve, ismereteik rendszerezése, bővítése, elmélyítése céljából az óvodapedagógusnak további lehetősége és egyben feladata az időben és térben távolabbi események, jelenségek feldolgozására, megismerésére (világűr, bolygók, Föld, földrészek, természeti jelenségek, országok, más népek, dinoszauruszok, ősemberek, magyar történelemhez, nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, stb.).

A gyermekek tanköteles korukat megelőző nevelési évtől kezdődően a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt, melynek eleme a külső világ tevékeny megismerése és a matematikai tapasztalatok rendszerezése, elmélyítése.

Élményszerzésre, tapasztalatszerzésre, ismeretek gyarapítására minél több alkalmat teremtsen az óvodapedagógus. Építsen a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, aktivitásukra, megismerési vágyukra. Alakítson ki a csoportszobában, öltözőben különböző gyűjtemények elhelyezésére megfelelő helyet. A témakörök feldolgozásához, a különböző megfigyelésekhez, kísérletekhez biztosítson megfelelő eszközöket (könyvek, albumok, földgömb, térkép, mikroszkóp, kézi nagyítók stb.). Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, alapozza meg a környezettudatos magatartás formálását a fenntartható fejlődés érdekében. A társadalmi ismeretekből származó tapasztalás és ismeret beépül a gyermekek játékába, tevékenységeikbe, mely erősíti cselekvés és én-kompetenciájukat. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A tapasztalatszerzés módjai: alkalmi és folyamatos megfigyelések, gyűjtés, szimulációs játékok, kísérletek.

A **matematikai tapasztalatok szerzése** a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival való ismerkedést jelenti. Meghatározó szerepet kap a gyermekek képességeinek fejlesztésében a

- tapasztalás - érzékelés, észlelés, megfigyelés
- emlékezet - mozgásos, cselekvéses és képi emlékezés (szóhasználatra, eljárásra, módszerekre - élményfelidezés)
- megértés – azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése (állítások, kérdések, utasítások megértése)
- konstruálás (szabad vagy feltételnek megfelelő formák, mennyiségek, összeségek előállítása, megkeresése)
- ítélőképesség (igaz/hamis állítások)
- problémalátás, problémamegoldó képesség

Matematikai tevékenységek tartalma

- tárgyak, személyek összehasonlítása
- tárgyak, személyek szétválogatása (osztályozás)
- tárgyak, személyek, halmazok sorba rendezése
- számfogalom előkészítése, megalapozása
 - mennyiségek összemérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, *szélesség, vastagság, bőség, terület*)
 - halmazok összemérése, *elemeik párosítása*
 - kis számok összkép alapján
 - megszámlálás
 - *sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok*
 - *tapasztalatok a darabszám változásairól (műveletek előkészítése)*
- geometriai tapasztalatok
 - építések, alkotások szabadon és másolással
 - tükörrel való tevékenységek
 - tájékozódás térben és síkban, *irányok*

Az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben részt vevő gyermekek esetében a matematikai tapasztalatszerzés a dőlt betűs résszel egészül ki.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek tevékenykedtetésével, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamat megteremtésével tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését és matematikai tapasztalatok szerzését, biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.
- A tanköteles korukat megelőző nevelési évben lévő gyermekek számára differenciált, egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése.
- Világos, pozitív értékeléssel, visszajelzéssel a gyermeki fejlődés támogatása az egyéni képességek figyelembevételével.
- Olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról, tudják nevüket, születési idejüket, lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességeit.
- ❖ Felismerik a napszakokat.
- ❖ Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket, azok rendeltetését.
- ❖ Ismernek alapvető háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, környezetük növényeit.
- ❖ Gyakorlottak a gyalogos közlekedési szabályok betartásában.
- ❖ Ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket.
- ❖ Tárgyak, jelenségek közötti néhány alapvető, feltűnő összefüggést felismernek és megfogalmazznak.
- ❖ 10-es számkörben eligazodnak, ismerik a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat.

- ❖ Összehasonlítanak mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ❖ Megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik a névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- ❖ Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.
- ❖ Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

7.7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás elsődleges célja: az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése, a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Programunk szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti, tudatosan használja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerő funkciók és az önálló felfedezés gyakorlására. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Az óvodás gyermek értelmi

képessége (érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása) a játékon keresztül fejlődik, azaz a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak. A program felfogása szerint a **játékba integrált tanulás** azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ágyazódnak, párhuzamosan végezhetően, differenciáltan. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdhetnek. Ez alól a kötelezően szervezett tevékenységek képeznek kivételt, ha a tevékenység végzéséhez megfelelő nagyságú helyre van szükség (szervezett mozgás, népi játék, körjáték).

A tanulás lehetséges formái:

- utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokáskialakítás
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
- gyakorlati problémamegoldás

A tevékenységekben megvalósuló tanulás az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A kötetlenség a gyermek számára önkéntességet, a választás, a döntés lehetőséget nyújtja, abban a tekintetben, hogy részt vesz-e tevékenységben, a hét melyik napján, hányszor és mennyi ideig. A tevékenységekben megvalósuló tanulás a 6-7 éves korú, tanköteles korukat megelőző nevelési évben lévő gyermekek számára differenciált, egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység keretében is megvalósuló feladat naponta összesen 45 perces időkeretben.

A tevékenységekben megvalósuló tanuláshoz a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. A kötelező, frontális tevékenységek a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz mérten, 5-35 perces, növekvő időtartamban szervezhetők.

A szervezett tanulás lehetséges formái

Szabadon választható, kötetlen szervezésű tevékenységek:

- játék
- verselés, mesélés
- ének, zene, népi játék, tánc
- rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- a külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalmakkal)
- mindennapos irányított mozgás
- iskola-előkészítő fejlesztő tevékenységek
- munka jellegű tevékenységek

Kötelezően szervezhető tevékenységek:

- naponta mesélés
- naponta beszélgető kör
- mindennapos irányított mozgás
- szervezett mozgás
- ének, zene, népi játék, tánc
- iskola-előkészítő fejlesztő tevékenységek

A szervezett tanulás lehetséges munkaformái

Frontális, csoportos

- naponta mesélés
- naponta beszélgető kör
- mindennapos irányított mozgás
- szervezett mozgás
- ének, zene, népi játék, tánc

Mikro- csoportos:

- ének, zene, népi játék, tánc (zenei készség-, képességfejlesztés)
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- a külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalmakkal)
- iskola-előkészítő fejlesztő tevékenységek

Egyéni, páros:

- részképessegek fejlesztése egyéni igények szerint
- különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése
- iskola-előkészítő fejlesztő tevékenységek

Az óvodapedagógus feladatai

- A tanulást biztosító feltételek megteremtése.
- A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- A tanulás lehetséges formáinak, tartalmának tervezése, szervezése, megvalósítása, a tanulás irányítása.
- Tanköteles korukat megelőző nevelési évben lévő gyermekek számára differenciált, egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése naponta összesen 45 perces időkeretben.
- Világos, pozitív, konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkozó értékeléssel, visszajelzéssel a gyermeki fejlődés támogatása az egyéni képességek figyelembevételével.
- olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek a belső érés, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamatának eredményeként elérik az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget, az iskolai munkához szükséges testi, lelki és szociális érettséget.
- ❖ A gyermekek belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódnak.
- ❖ A tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá teszik őket az iskolai tanulás megkezdéséhez.
- ❖ Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik, megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- ❖ Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- ❖ A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- ❖ Nyitott érdeklődésével készen állnak az iskolába lépésre.

7.8. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: A cselekvő tapasztalás útján a gyermeki munka és munka jellegű játékos tevékenységek megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelesség-teljesítését.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató **munka és munka jellegű játékos tevékenység**: az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munka jellegű tevékenységének sajátosságai:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység
- lehetőség a tapasztalatszerzésre és a környezet megismerésére, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakítására
- alakítja, fejleszti a közösségi kapcsolatokat a kötelesség- és felelősségvállalást
- a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Az óvodapedagógus arra törekedjen, hogy minden munka jellegű tevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és életkorukhoz, egyéni sajátosságukhoz mérten, megfelelő önállósággal végezhessek azokat. Az óvodások munka jellegű aktív tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik, örömmel és szívesen. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő megerősítő hatású, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A csoportszobákban való rendrakás a gyermekek és a felnőttek közös munkája, életkoruknak megfelelően vegyen részt benne. Az óvodai élet megszervezésénél, a napirend kialakításakor figyelni kell arra, hogy a folyamatos, szabad játék biztosítva legyen, ne tagolja azt rendrakás. A **3-4 éves gyermekek** az óvodapedagógust figyelve részt vehetnek a környezet, növény-és állatgondozásban (madáretetés). A kerti munkában követik a falevelek gereblyézését, elszállítását, a homokozó ásását, stb. Saját személyükkel kapcsolatos minden tevékenységet már az óvodába lépés pillanatától önállóan végezhetnek, a segítségnyújtást életkori és egyéni képességeikhez alkalmazkodva nyújtunk. A **4-5 éves gyermekeknek** aktívan vehetnek részt környezet, növény- és állatgondozásban. A gyermekek segíthetnek az szobanövények gondozásában, átültetésében, a virágos- és konyhakert megtervezésében és ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában, a fű gondozásában, az avar összegyűjtésében, öntözésben. Önkiszolgáló tevékenységekben egyre nagyobb önállósággal vegyenek részt. Az **5-6-7 éves óvodások** közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti. A nagyobb óvodások önállóan végzik a naposi munkát. A létszámról tájékozódva megterítanak. Ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az ételeket. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek, segítenek a dajka néninek. Végezhetnek önállóan környezetszépítő munkát, játéktisztítást. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segíthetnek a járdák, utak tisztításában. Önkiszolgáló tevékenységeiket teljesen önállóan végzik. A munka jellegű tevékenységek különböző formáihoz álljon a gyerekek rendelkezésére méretüknek megfelelő eszköz, szerszám.

Az óvodapedagógus feladatai

- Különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, azok feltételének biztosítása.
- Mintaadás a munkaeszközök használatában, célszerű fogásokban, sorrendben, ellenőrzés módjában.
- Értékelése legyen buzdító, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő megerősítő hatású, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.
- Olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek a gyermeki önellenőrzést, önértékelést támogatják.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni, örülnek, ha a kötelességüket teljesítik
- ❖ Önkiszolgáló feladataikat önállóan végzik.
- ❖ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ❖ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ❖ Szívesen vesznek részt, kitartóan közreműködnek a növények, az udvar, a konyhakert gondozásában, rendben tartásában (seprés, gereblyézés, gazolás, öntözés, stb.).
- ❖ Örömmel vesznek részt a madáretetés feladatainak ellátásában.

9. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

Az óvodai nevelés célja: elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is. Az óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására irányul, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek:
 - sajátos nevelési igényű gyermek
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
 - kiemelten tehetséges gyermek (az a gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség)
2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint)
3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan

fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzd, egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelemzavarral magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelésének törvényi keretét a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény és a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról 1. melléklete Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve adja.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet értelmében a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése esetén szükséges a pedagógiai programban rögzíteni a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet.

Az óvodánk az Alapító Okirat alapján nem végezheti a sajátos nevelési igényű gyermek nevelését, fejlesztését,

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Egyéni fejlesztési terv alapján fejlesztő foglalkozásra jogosult, mely a nevelési tanácsadás és az óvodai célzott nevelés keretében valósítható meg.

Kiemelten tehetséges gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális adottságok birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Tehetséggondozásunk során a gyermek adottságainak minél teljesebb kibontakoztatására, a tanulás iránti érdeklődés felkeltésére törekszünk.

Tehetséggondozásunk óvodai értelmezésében a gyermekek gondozása az óvodába lépés pillanatától elkezdődik a gazdagítás módszerével a gyermek saját csoportjában, élményszerző óvodai programok szervezésével.

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő alacsony iskolai végzettsége
- a szülő alacsony foglalkoztatottsága
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei

Halmozottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a hátrányos helyzetnél meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll;
- nevelésbe vett gyermek

Óvodánkban számba vesszük és figyelemmel kísérjük a hátrányos helyzetű, elvált szülők, nagycsaládos, halmozottan hátrányos helyzetű, és anyagilag nehéz helyzetben levő családok gyermekeinek sorsát.

Gyermekevédelmi és prevenciós feladataink hatékonyságának érdekében, illetve a jelzőrendszer tagjaként szoros együttműködésre törekszünk az óvodai szociális segítőjével, a védőnővel és a gyermekjóléti, -védelmi intézményekkel, szakemberekkel.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni.

A köznevelési intézménynek biztosítani kell a diabétesszel élő, valamint fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek ellátását, az egészségük megőrzésére fordított fokozott figyelmet.

A szülő a körülmény fennállásáról a köznevelési intézményt legkésőbb a gyermek óvodai jogviszonya létesítésekor tájékoztatja, ha a szülő a körülmény fennállásáról a gyermek óvodai

jogviszonya létesítését követően szerez tudomást, akkor a tudomásszerzést követően erről haladéktalanul tájékoztatja.

Az óvoda igazgatója a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabétesssel élő gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda felügyelete alatt áll, a szülő kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján speciális ellátást biztosít. Az igazgató a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára előírhatja a vércukorszint szükség szerinti mérését, szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását. Az igazgató a feladat ellátását olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosíthatja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy iskolaorvos/iskolavédőnő útján biztosítja. Az intézmény igazgatója szükség esetén egy esetleges rosszullét esetén az Eütv.-vel összhangban álló speciális ellátási eljárási rendet dolgoz ki, vezet be és alkalmaz a gyermek ellátása érdekében.

Az óvoda körülménnyel összefüggésben kapott adatokat a gyermek biztonságos napközbeni ellátásának céljából legfeljebb a gyermek óvodai jogviszonya fennállásáig kezeli.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az integráció feltételeinek optimális biztosítása, a befogadó, inkluzív szemléletmód közvetítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, hosszú távú fejlesztési célok kidolgozása és magvalósítása szakemberek segítségével, szoros együttműködés keretében.
- Az óvoda-iskola átmenetre való felkészítésük szakember segítségével.
- Szülőkkel való szoros együttműködés.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumainak való megfelelés.

10. Gyermekvédelem

A családban megjelenő életvezetési problémák nagymértékben befolyásolják a gyermekek egészséges fejlődését. E negatív hatások leggyakrabban a gyermekek viselkedésének, kapcsolatrendszerének és teljesítményének zavaraiiban jelentkezik az óvodában. Ezért kívánatos, hogy a pedagógusok ismerjék a családok helyzetét, szükség szerint családlátogatások alkalmával tájékozódjanak. Így következtetni tudnak a gyermekek hátrányos helyzetére, veszélyeztetettségére.

E feladatok megoldása intézményünkben mindkét óvodapedagógus, mint a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjának feladata:

- a jelzett gyermek veszélyeztetettségének illetve fokának felderítése
- a probléma megoldásához feladatterv készítése, szükség esetén jelzőrendszeri kötelezettség megtétele
- szülőkkal való kapcsolatfelvétel, együttműködés
- tájékoztatás
- a család folyamatos segítése. (étkezési hozzájárulás, egyéb segélyezési ügyekben tanácsadás)
- a látható, pozitív változások kiemelése
- kapcsolatok külső intézményekkel, hogy segítő tanácsadással támogatni tudják azokat, akik életviteli nehézségeik miatt rossz helyzetben élnek, hivatalos ügyeik intézésében támogassák azokat a családokat, akik erre nem képesek, illetve értekezleteken való részvétel a jogszabályokban bekövetkezett változások nyomon követése érdekében

Óvodánkban számba vesszük és figyelemmel kísérjük az elvált szülők, nagycsaládos, anyagilag nehéz helyzetben levő családok, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeinek sorsát.

Gyermekvédelmi és prevenciós feladataink hatékonyságának érdekében szoros együttműködésre törekszünk az óvodai szociális segítőjével.

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Feladataink:

- a mindennapi élethez szükséges életvezetési készségek kialakítása
- praktikus ismeretek, tevékenységek, szokás- és szabályrendszer kialakítása

- térítési díjkedvezmény, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, egyéb támogatások kezdeményezése
- differenciált fejlesztés, felzárkóztatás – tehetséggondozás
- élményszerzési lehetőségek biztosítása
- családi életre és egészséges életmódra nevelés
- a mozgás megszerettetésével és az egészséget értéknek tekintő gondozási mód kialakítása, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényére nevelés
- kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejező készség, beszédértés-beszédészlelés fejlesztése)
- tolerancia, segítőkészség kialakítása
- szülői részvétellel szervezett közös programok, rendezvények
- a szülőkkel való kapcsolattartás egyéni formáinak kidolgozása, a segítségnyújtás családközpontú intervenciós gyakorlatának alkalmazása
- kapcsolattartás gyermekvédelmi társszervekkel

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló tevékenységek

Feladataink:

- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása
- igazolatlan hiányzások minimalizálása
- testi, lelki, értelmi képességek és szociális kompetenciák fejlesztése
- együttműködés gyermekjóléti, gyermekvédelmi társszervekkel, védőnői szolgálattal, jelzőrendszer működtetése
- jogszabályban meghatározott esetben óvodai fejlesztő program megszervezése

11. A program ellenőrzése, elemzése, értékelése

Programunk sikerkritériumát “A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén” címmel kiemelt programelem tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető az óvoda nevelési céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.

A programban meghatározott fejlődés jellemzőit teljes mértékben nem lehet, és nem is kell teljesíteni. Minden esetben az óvoda határozza meg - a gyermekek képességének,

szociokulturális körülményeinek ismeretében-, hogy milyen teljesítményt fogad el sikeres fejlesztő munkának.

A program működését tervező, elemző és értékelő dokumentumok

A programhoz a következő szakmai dokumentumokat alkalmazzuk, melyek támogatják az ellenőrzést, elemzést, értékelést.

1. Éves munkaterv

Az igazgató pedagógiai, szakmai működési terve, időkerete 1 év.

2. Gyermekcsoport nevelési terve

Tervezési időkerete féléves

3. A gyermekcsoport tanulási- tanítási egységekre bontott tervei

(tematikus terv, projektterv, tevékenységi terv)

4. Eseményterv

Tervezési időkerete: negyedéves

Ezek a dokumentumok a **csoportnaplóban** találhatóak, melyek tartalmazzák a csoportra differenciáltan vonatkozó szokás-szabályrendszereket, a jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, tartalmakat és az eseményekkel járó szervezési munkákat.

A 2024/2025. nevelési évtől ezen dokumentumokat kötelezően az OviKréta felületen vezetjük.

5. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentum

Tervezési időkerete: féléves, tartalmazza a gyermek

→ anamnézisének, értelmi, beszéd-, mozgás- szociális fejlődésének eredményét, a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat

→ a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek, képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

→ egyéni fejlesztési terveket BTMN és kiemelkedő képességű gyermekek esetében

A gyermeki személyiség megismerése az óvodában a gyermek tevékenységei közben történik. Alkalmazott módszerek:

- a) a megfigyelés
- b) beszélgetés
- c) mérés

- a testi fejlettségre vonatkozó mérések (testsúly, magasság)
- OviKréta felületen a gyermek fejlődésének nyomon követési felületén
- tanköteles kor betöltése előtti nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható
- szociometria (a csoport szerkezetének és az egyes gyermekek közösségben elfoglalt helyzetének feltárására)
- Marosits- féle gyorsteszt – logopédus

Programunk nem támogatja a direkt, feladatlapokkal történő „méréseket”, de egyéni fejlesztés során, játékos formában, képességfejlesztésre alkalmasnak ítéli.

d) a gyermeki munkák, produktumok elemzése

A szülőt szükség szerint, de legalább félévenként tájékoztatni kell.

Az ellenőrzés, értékelés dokumentumai

- éves ellenőrzési terv (az Éves munkaterv része)
- nevelési év végi beszámoló
- éves intézményi önértékelés

11. Záró rendelkezések

A Badacsonytördemici Rózsakő Óvoda az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet alapján felülvizsgálta helyi pedagógiai programját és hatályos jogszabályoknak való megfelelés biztosítása, az intézményi nevelőtestületi változások, az intézményfejlesztés támogatása, a pedagógiai munka minőségének és hatékonyságának érdekében módosítja.

A Badacsonytördemici Rózsakő Óvoda jelen módosított Pedagógiai programja 2025.09.01. naptól hatályos. Ezzel egyidejűleg hatályát veszti a 2017. évben elfogadott, módosított Világfelfedező” Óvodai Nevelési Program.

Legitimáció

Az elfogadás módja

- a pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el
- a nevelőtestület fogadja el
- a fenntartó hagyja jóvá

Nyilvánosságra hozatal

A Badacsonytördemici Rózsakő Óvoda Pedagógiai Programja nyilvános dokumentum, a helyben szokásos módon (a fenntartó honlapján, szóban a beiratkozáskor és szülői értekezleteken, a folyamatos megismerhetőség érdekében nyomtatott formában a vezetői irodában) nyilvánosságra kell hozni, illetve a Köznevelés Információs Rendszerébe fel kell tölteni.

Badacsonytördemic, 2025.07.24.

Vadász Ilona Zsuzsanna
igazgató

Felhasznált szakirodalom

- Kézikönyv az egészségfejlesztéshez - Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, 2022
- Antal Judit: Itt és most – Győr, 2015
- Perlai Rezsőné: Erkölcsei nevelés az óvodában - Az óvodáskor viselkedéskultúrája Flaccus Kiadó, 2014
- Dr. Papp János: Képességfejlesztés, képességmérés az óvodában – Debrecen, 2008
- Chrappán Magdolna - Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú Óvodai Nevelés (minősített óvodai program), 2007
- Kósáné Ormai Vera: A mi óvodánk OKKER, 2001
- Nagy Jenőné: Óvodatükör – Szolnok, 2001
- Bíró Antalné: Pszichológiától pedagógiáig II. rész – Presscoord, 2000
- Körmöci Katalin: Differenciálás lehetőségei a tapasztalatszerzési, ismeretszerzési, tanulási folyamatban
- Dr. Balázsne Szűcs Judit – Szaitzne Gregorits Anna: Szabadon, játékosan, örömmel, 1998
- Néphagyományörző óvodai program – Gödöllő, 1998
- Csendes Éva: Életvezetési Ismeretek És Készségek - Óvodai Program, 1997
- Hűvös Éva: Differenciált Óvodai Bánásmód – Adatbank OKI, 1997
- Szűcs Józsefné: Család és Óvoda Nevelőpartneri Program – Debrecen, 1997
- Zilahy Józsefné - Stöckert Károlyné - dr. Ráczné dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével – Budapest, 1997
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (alternatív óvodai program) 1996
- Porkolabné Dr. Balogh Katalin - Dr. Páli Judit - Pintér Éva - Szaitzne Gregorits Anna: Komplex prevenció óvodai program, Budapest, 1996
- Az óvodai nevelés programja - Országos Pedagógiai Intézet, 1989

Badacsonytördemic Község Önkormányzat Képviselő-testülete
8263 Badacsonytördemic, Hősök útja 12.

Kivonat

Készült Badacsonytördemic Község Önkormányzata Képviselő-testületének 2025. augusztus
29-én tartott
nyilvános ülésének jegyzőkönyvéből

Badacsonytördemic Község Önkormányzata Képviselő-testületének 94/2025. (VIII.29.) Kt. határozata

Az önkormányzat fenntartásában működő Badacsonytördemici Rózsakő Óvoda módosított pedagógiai programjának jóváhagyásáról

1. Badacsonytördemic Község Önkormányzata Képviselő-testülete az önkormányzat fenntartásában működő Badacsonytördemici Rózsakő Óvoda igazgatója által benyújtott Pedagógiai programot jóváhagyja.
2. Badacsonytördemic Község Önkormányzata Képviselő-testülete felhatalmazza a polgármestert, hogy a döntésről az óvoda igazgatóját értesítse.

Határidő: 2025. szeptember 1.

Felelős: polgármester

Csonka Gergő sk.
polgármester

Tóthné dr. Titz Éva sk.
jegyző

A kivonat hiteles:

Kiadva, Badacsonytördemic, 2025. szeptember 10.

Tóthné dr. Titz Éva
jegyző

